

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

97363

KORTONICA

koroska deklica.

pisatelj

Janez Cigler.

prva delnica

1847

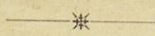
Družba sv. Margarete v Celovcu

Ljudska knjižnica
S. K. S. Z.
v
Ljubljani.

1378
43a

KORTONICA

koroška deklica.

Spisal

J a n e z C i g l e r .

—o Tretji natisek. o—

Izdala in založila

Družba sv. Mohorja v Celovcu.

1901

Natisnila tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu.

97363

97363

Z dovoljenjem visokočastitega krškega knezoškofijstva.

D6614/1950

I.

Izprijeni otrok.

Minulo je nekaj let, kar sta na Koroškem ali v Korotanu živela dva dobra, poštena zakonska, Andrej J. in njegova žena Hema. Lepo posestvo sta imela v Rožni dolini, in sicer v veliki slovenski vasi, ki se jej pravi Borovlje. Čez tisoč je tu stanovalcev, kateri izdelavajo vsako leto veliko jeklenega, zlasti strelivnega blaga. Imela sta v last lepo prostorno hišo z nadstropjem; zraven hiše pa je bil lep vrt, obsajen z mnogovrstnim drevjem, ki je rodilo žlahtno sadje in posestniku donašalo velik dobiček. Precej je bilo pri posestvu polja; obsejalo se je komaj s petnajstimi vagoni. Senožeti pa je bilo pri hiši toliko, da se je brez vse skrbi lahko preredito leto in dan po dvanajst živinčet. Tudi gozda je bilo zadosti; nikdar se ni bilo treba bati pomanjkanja, ne pri drvih ne pri nastelji. Vrh tega sta imela še pravico izdelovati in prodajati strelivno orožje, kar je tudi precej pripomoglo k hišni blagovitosti. Iz tega se more torej posneti, da Andrej in Hema nista bila revna, temveč dosti premožna; to je pa že nekaj sreče. Kar pa je bilo za njiju najbolje, bilo je to, da sta živela v lepi zakonski edinosti. Kaj bi se pač marala, da bi bilo njima vedno tako ostalo; ali, žalibog, časna sreča ni nikdar stanovitna; ona stoji na krogli, katera se zavrti in sreča se prevrne. Tako tudi tu niso vedno svetili srečni dnevi; došle so Andreju in Hemi velike bridkosti, ki so jima zelo grenile zložno življenje.

Otrok nista imela več ko eno samo hčerko; Marjeta Kortona jej je bilo ime. Toda stariši, ki imajo enega samega otroka, ti ga radi sami izpridijo s svojo neumno slepo ljubeznijo, ga napačno izredé ter mu sami pomagajo v hude nesreče; prav tako sta ravнала tudi Andrej in Hema. Otroku sta vse dovolila; najmanjše reči mu nista odrekla. Kar koli si je izmislil, izbral ali pozelel, vse se mu je moralo dobiti

in prinesti, naj velja, kar hoče. Kar je zahtevalo izprijeno dete, pri tej priči se je moralo zgoditi. Tako se je navadila Kortona biti svojeglavna, neubogljiva in prevzetna. Andrej, bolj previden, je večkrat svaril Hemo ter rekel: „Ljuba moja žena! ne pači tako zeló svoje hčerke; ne dovoljuj jej vsega, česar poželi, in ne zagovarjaj je, kedar jo hočem jaz kaj kaznovati; videla boš. — Bog ne daj, da bi! — koliko bo Kortona danes ali jutri nama še prizadevala; utegnila bi nama v mladih letih že napraviti velike britkosti in žalosti.“ — Tako je dejal Andrej: Hema pa, kakor vsaka mati, je otroka le zagovarjala, rekoč: „Eh! kaj boš neumnega otroka kaznoval; saj vidiš, da je Kortona še vsa otročja, za tepenje pa premajhna in neumna. Kedar malo odraste in k pameti pride, gotovo bode vsa drugačna.“

Kakor je Kortona odraščala in stareja prihajala, tako je prihajala tudi bolj divja, neotesana in malopridna. Neubogljiva in nepokorna je bila starišem, pa tudi v strahu ni hotela biti nikomur. Vsacega je zaničevala ter mu dajala nespodobna imena; sovražili so jo zató vsi, starišem pa zamerili, ker so hčer tako malo učili in tako slabo izrejali. Ko je Kortona prišla v šolska leta, morala je hoditi v šolo. Od začetka je prav rada hodila, še učila se je precej pridno, ker je bila zeló brihtna in dobre glave. Prvo leto je bila pametna ter se obnašala prav lepo in spodobno, napravljala je po takem učitelju veliko veselja; znala je tudi bolje kakor vsi drugi, kar jih je še ž njo hodilo v šolo. Tudi drugo leto se je Kortona vedno dobro učila in lepo se vědla; ali nekega dne se je prav nespodobno obnašala v šoli. Hudo je zabavljala svojim tovaršicam, klela jih je in grdo rotila, tudi jim je dajala strašno nespodobna imena. Ko pride učitelj v šolo, vidi nekatere učenke zeló objokane; vpraša jih, kaj da jim je. Dekleta so povedala, da jih je Kortona grdo zmerjala ter jim dajala take priimke, kakoršnih si še povedati ne upajo. Učitelj pokliče Kortono pred se ter jo vpraša prav ostro: „Kaj zaničuješ svoje tovaršice in zakaj tako nespodobno ravnaš ž njimi?“ — Srdito odgovori Kortona: „Saj so tudi one mene! Rekle so mi, da sem črna kakor ciganka.“ — Učitelj vpraša: „Ste li res tako rekle?“ — Odgovoré mu: „Res smo rekle, res, pa le zató, ker je sama večkrat pripovedovala, da jej oče pravijo črna ciganka.“ — Zavoljo nespodobnih, žaljivih in preklinjevalskih besed morala je Kortona celo uro klečati na golih kolenih. Prišedši vsa objokana domov reče starišem: „Nič več ne grem v šolo; nočem, da bi me učitelj tako kaznoval; celo

uro klečati in še na golih kolenih, to je za-me preveč.“ In res ni šla več v šolo; nikakor je niso mogli spraviti va-njo. Ostala je zató domá in se obnašala prav samopašno. Rastla je na vseh drugih rečeh, samo na pameti, na modrosti in na pridnosti ne. Kortona je zdaj le pustovala, po hišah hodila, novice prenašala in ljudi opravljala. Zeló škodljivo in nevarno je to za vsacega človeka, posebno pa za mlado žensko. Lenoba je začetek vseh hudobij. Stariši so puščali v nemar vse dolžnosti, katere imajo do svojih otrok; niso je priganjali k nobenemu delu, temveč molčali so k vsem njenim malo-pridnostim; bili so zato sami krivi, da je bila Kortona tako svojeglavna, trdovratna in hudobna.

II.

Hudobna hči.

Ko je prišla Kortona v dekliška leta, jela se je obnašati prav slabo in pohujšljivo. Zahajala je v nevarne, zapeljive tovaršije in pajdaščine. Ob nedeljah in praznikih je hodila po krčmah, dajala za vino in žganje in napajala fante. Le take fante je rada videla krog sebe, kateri so se ji znali dobro prilizovati in so jo prav hvalili, ker jim je za pijačo dajala. V tacih kratkočasnostih se pa potrosi in zapravi veliko denarja; treba ji je bilo tudi vedno lepih novih oblačil, da bi tovarišem bolj dopadala ter se tovaršicam skazovala. Kje je hotela dobivati za vse to potrebnega denarja? Zaslužila je malo malo več ko nič; zató je zmikala in kradla starišem, kjerkoli je mogla.

Oče Andrej, to videč, reče svoji ženi: „Vidiš, žena! da bo res, kar sem ti pravil, da neubogljiva Kortona bo naju ob vse pripravila; povem ti, ob vse bova prišla. Ona vzame, kar more, ničesar se ji ne zdi škoda, prav grdo zapravlja, ker hoče biti v vsaki tovaršiji in pri vsaki veselici; tam pa plačuje za druge, da jo prav povzdigujejo. Vidiš, sama sva tega kriva, ker sva jo napačno izrejala, ker je nisva strahovala takrat, ko je bil čas za to, zdaj je pa že prepozno; pa naj velja kar hoče, poskusil še bodem.“

Neko nedeljo pride Kortona pozno po noči domov; bila je na plesišču. Oče in mati je čakata oba nejevoljna zaradi take samopašnosti. Oče zagrmi nad njo, rekoč: „Ti grda ciganka, ti! ali je zdaj čas domov priti? Grdo in pregrešno je, če se moški po noči okoli vlačijo in nespodobne neumnosti

uganjajo, veliko grše in pregrešniše pa je, če take reči počenjajo mlade ženske od dobre hiše. Kaj te ni sram? Kaj ne spoznaš, kako zelo se pregrešiš, ker nama napravljaš tako žalost, tako britkost in tako jezo? Ti nama kradeš in malopridneže napajaš, da te hvalijo. Kaj tako spolnuješ četrto zapoved božjo? Kako hočeš, da bi se ti dobro godilo, da bi dolgo živela na zemlji? Lej, ti boš mene in mater prezgodaj spravila pod zemljo; ti boš kriva najine prezgodnje smrti, ubijalka boš lastnih starišev. Le še enkrat mi tako naredi, videla boš, kaj bom storil s teboj. Videti hočem, ali boš pela mojo pesem ali ne. Huda zver se ukroti, jaz hočem tudi tebe ukrotiti. Le zapomni si, naj velja kar hoče, drugačna boš morala biti.“

Na vse te očetove besede odgovori Kortona predrzno: „Res je, da marsikaj vzamem; ali kaj hočem drugam hoditi iskat? Ne, — kradem pa ne, kakor pravite vi; zakaj kolikor je vašega, toliko je mojega, saj sem vaša hči, saj meni boste vse dali, saj kar nič ne ponesete s seboj na oni svet.“ Na to pravi oče: „Kortona! če boš tako ravnala, povem ti, da zavoljo tvoje zapravljivosti pridemo še vsi skupaj v veliko revščino. Spominjala se boš še besed svojega očeta; poslušaj me, kaj ti povem: po najini smrti boš še kruha prosila od hiše do hiše!“ — Na vse te resnične očetove besede Kortona ne reče drugakega kakor: „Kar bo, pa bo, da sem le zdaj vesela in dobre volje, dokler sem še mlada in me še kaj veseli; na stara leta pa naj bo, kakor hoče.“

Tako govori in dela vsak trdovratni svojeglavnež; počiti se ne dá, sam pa tudi nič ne misli, ne na prihodnost, ne na stare dni. Zató pa tudi vsacega ošabnega, prevzetnega razuzdanca zaleze gotova nesreča, pomanjkanje in revščina.

Zopet pride nedelja, Kortono povabijo tovariši in tovaršice na ples. Ne da bi se Kortona tega povabila branila, temveč pozabi vse nauke in žuganje svojih starišev, nabere si denarjev in gre na plesišče. Dolgo dolgo zvečer ne pride domov. Oče in mati sta še po konci, kajti namenila sta se čakati je, dokler ne pride, potem jo pa prav spridoma pretepst. Polnoči odbije in še je ni bilo. Še le okoli ene čez polnoč privihra vsa spehana in vinjena domov. Oče si je bil pripravil palico, mislil je Kortono dobro namahati, mati mu je pa občala pomagati. Sklenila sta, da bosta svoji poredni hčeri dala živo čutiti, kar sta jej večkrat žugala; toda zelo sta se zmotila. Ko Kortona stopi v hišo, udari jo oče prav dobro s palico po hrbtu ter jo jame grdo zmerjati. Tudi mati je upila in jo

zmerjala, kar je največ mogla; Kortona pa, ki je bila močna kakor marsikateri moški ne tako, skoči v očeta ter mu s silo potegne palico iz rok, odpre vrata in sune očeta iz hiše, potem pa popade še mater in jo vrže iz hiše rekoč: „Tam oni konec hiše je vaše stanišče; tukaj nimate nič opraviti, tu je vse moje.“ Hudo potem zaloputne z vratni, zapre je in se spravi spat.

Zeló je žalilo to očeta in mater; od jeze in žalosti sta se jokala. Rekla sta: „Samega otroka imava, pa še ta naju tako žali in zaničuje, da nama greni stare dni in nama krajša življenje. Pa saj sva vredna tega, ker sva zamudila spolnovati svojih dolžnostij, zakonskim ljudem naloženih.“ — „Pa čakaj Kortona“, reče oče sam pri sebi, „prav živo ti hočem pokazati, kaj se pravi svoje stariše zaničevati.“

III.

Občutljiva kazen.

Oče Andrej je imel dva hlapca. mlada korenjaka, kakoršnih je potreboval pri svoji veliki kmetiji. Ko pride sobota, pokliče ju ter jima tako-le pravi: „Ali znata molčati?“ Eden hlapcev odgovori: „Oče! Če vi nama kaj ukažete pa rečete: molčita! molčala bova kakor zid, popolnoma se smete zanesti na naju.“ „Dobro“, pravi gospodar, „dobodita si še vsak enega tovariša; pa taka morata biti, da bosta znala molčati kakor vidva; zvečer pa pridite vsi štirje k meni, da se bomo na tihem razgovorili.“ „Že prav“, rečeta hlapca.

Kmalu dobita vsak svojega tovariša in zvečer gredó vsi štirje h gospodarju. Oče Andrej je pelje v hišo, zapre vrata za seboj in jih dobro zaklene. Potem gredó v drugo sobo naprej, sedejo krog mize ter se jamejo tako tiho pogovarjati, da je bilo čisto nemogoče, da bi jih zunaj kdo razumel, naj bi še tako vlekel na uho. Oče Andrej pravi hlapcem to-le: „Predno vam povem, kar sem si namenil, prosim vas še enkrat, da boste molčali, kajti ako kdo izmed vas le eno besedico zine komu o tem, kar vam mislim naročiti, vse mi skazi, nemogoče mi je potem doseči svoj namen. Zdaj mi pa povejte, ali ste pripravljeni storiti, kar vam bom naročil; za gotovo mi obljubite?“ — „Bomo!“ odgovoré enoglasno. — „Tedaj“, povzame gospodar zopet besedo, „če boste tako storili, dobro vas bom plačal, nikdar se ne boste kesali. Poslušajte, kaj vam naročim! Dobro veste, kakšna je naša Kortona;

vse sem si že prizadejal, da bi jo spravil na pravo pot, pa do zdaj je bilo vse zastonj. Eno sem si še izmislil; če ta ne pomaga, ne pomaga potem nič drugega več. Zató sem si izbral vas, vi mi boste pomagali in sicer to-le boste storili: Pripravljeni bodite jutri popoldne, kedar pride Kortona iz cerkve domóv. Ona gre navadno potem v svojo sobico, da odloži praznično oblačilo. Tudi jutri pojde, zató bodite pripravljene in stopite za njo ter jej recite: „Z nami pojdeš!“ Zdaj naj jo primeta dva, vsak za eno roko, tretji pa naj bo pripravljen, da jej roke na hrbtu zveže. Močna je, zeló se vam bo branila, pa trije jo boste že zmogli. Med tem, ko jo boste vezali, naj gre četrti k sosedu po oslička, vpreže ga naj in naglo pride z vozičkom pred našo hišo. Posadite potem Kortono na voz, pa privežite jo dobro, da se z voza ne zvrne. Zraven nje pa denite zibko, nalašč za to sem jo napravil, tu v hiši bo. Zdaj pa peljite Kortono dvakrat po vasi gori in doli, včasih postojte in eden izmed vas naj vzame v roke kos popirja, pa naj bere ž njega — če tudi ne bo nič zapisanega — prav na glas te-le besede: „Taka nečast naj se godi tistim otrokom, ki svoje stariše zaničujejo!“ To sem sklenil s Kortono še poskusiti, morda jo to poboljša. Če mi vi to storite in nikomur pred ne poveste ó tem, srkali ga bomo jutri zvečer, da bo na vseh štirih straneh od mize teklo, pa še dobro bom plačal vas po vrhu. Mene pa jutri ne bo doma, v Celovec pojdem, próti večeru pa pridem že domóv. Zdaj mi pa še enkrat obljubite, da boste to gotovo storili.“ — Z veseljem mu obljubijo hlapci, da bodo vse natanko storili, kakor jim je naročil. Mislili so si, vsaj smeh bomo imeli, potem ga pa še pili. Domača hlapca sta se tega posebno rada poprijela, zató ker je Kortona napajala le druge fante in za nje plačevala, domačim pa nikoli ni privoščila kupice vina; nič jej niso bili zato kaj prijazni.

V nedeljo popoldne snidejo se fantje in skrijejo v Andrejevo štaló, tudi potrebne vrvi si pripravijo. Po popoldanji službi pripiha Kortona iz cerkve in gre kakor po navadi v sobico, da bi se preoblekla, kar stopijo za njo trije fantje, dva sosedova pa eden domačih, in jej reko: „Z nami pojdeš!“ Kortona se nasmeje in pravi: „Zakaj ne, kam pa mislite, da bi šli?“ Namesto odgovora jo primeta dva za roke, tretji jej je pa zveže na hrptu, kakor jim je bil Andrej naročil. Kaj pa Kortona reče k temu? Nič, smeje se ter misli, da je to vse le norčija, in da to hlapci ž njo le iz prijaznosti ravnajo, zató jim reče: „Fantje! ali ste neumni, ali kaj vam je, saj

grem rada z vami, zakaj mi roke vežete?“ Med tem so jo fantje prevezali tudi čez pas ter jo iz sobice zvelkli pred hišo, kjer je že voziček stal pripravljen. Da bi bila Kortona pred vedela, kaj mislijo ž njo, vse tri bi bila otepla. Zdaj pa jej ukažejo fantje, naj sede na voz. Kortona pa začne pri tej priči grozno kričati, kleti in jokati se. Grdo je zmirjala fante, dejala jim je, da so rabeljni, da so biriči. Vrgla se je na tla, nikakor je niso mogli spraviti na voz. Fantje pa jezni popadejo Kortono, dva pri glavi, dva pri nogah in jo denejo na voz; trdno jo privežejo za komolce k vozičku, da bi se ne zvrnila doli. Branila se je, kar se je največ mogla, tudi vpila je, da se na takem vozu ne bo vozila; ali vse je bilo zastonj, saj je imela roke zvezane in že je bila na vozu. Ko so Kortono spravili na voz, gre hlapec še po zibko in jo dene k nji na voziček.

Ko je bilo vse opravljeno po očetovem povelju, stopi eden fantov k oslu in ga vodi ob brzdi, dva stopita vsak na eno stran voza, četrti pa, ki je bil namenjen za vozom hoditi, pokne z bičem in pravi: „Hi!“ — Zdaj peljejo fantje počasi Kortono z zibeljo poleg sebe po vasi, in ko pridejo do kake bolj imenitne hiše, zavpije bičar: „Stoj!“ Vzame pismo iz žepa, razvije ga ter ga drži v obeh rokah, kakor da bi bral, in na glas govori: „Taka nečast se godi tistim otrokom, ki svoje stariše zaničujejo!“ — Pok! — „Naprej!“ Tako so fantje storili pred vsako imenitnejšo hišo, prepeljevaje Kortono dvakrat po vasi gor in dol. Ljudje so hodili iz vseh hiš gledat čudno vprego znane Kortone, smejó se jej ploskaje z rokami in pravijo: „Prav je, prav je, prav prileže se jej ta vožnja, ker se tako grdo obnaša in zaničuje svoje dobre stariše!“ — Otroci pa, katerih se pri takih posebnih prigodbah nikdar ne manjka, spremljali so Kortono skozi in skozi ter glasno za njo vpili. Stariši pa so Kortono kazali otrokom in jim rekali: „Glejte, kako se godi takim, kateri svoje stariše zaničujejo. Varujte se, da se tudi vam ne primeri kaj tacega.“

Zdaj pripeljejo Kortono domóv. Odvežejo jo ter jej rekó, da naj gre z voza, ker je prestala očetovo kazen. Kortona pa ni mogla sama z voza, kar opreti se ni mogla, nekaj zavoljo togote, nekaj pa zavoljo osramočenja in tolikega zaničevanja. Vsa prepadena in bleda je bila bolj mrliču ko živemu človeku podobna; nesti so jo morali z voza. V postelj se je vlegla, več dnij ni mogla vstati. Predno gredó fantje iz sobice, prosijo jo za zamero rekoč: „Kortona! ne zameri nam tega, kar smo s teboj počenjali; kajti vedi, da nismo storili tega iz svoje volje, ampak le spolnili smo, kar so nam tvoj oče zapovedali;

le z očetom se zmenita v tej zadevi.“ Kortona jim ne dá nobenega odgovora.

Oče Andrej pride še le v pondeljek domóv iz Celovca. Ko stopi v hišo, popraša po Kortoni. Dekli mu poveste, da leži. Zdaj gre k nji in jo prav prijazno popraša: „Kako je, Kortona?“ Kortona malo pomolči, potem pa reče: „Lep oče ste vi, ki napravite svoji lastni hčeri toliko bridkosti in tako grozovitno, ne še slišano sramotijo. Da bi me bili k smrti obsodili, menda ne bi bila trpela toliko. Saj tudi vas mora sram biti; sramota je to za našo hišo in za vso našo rod-bino, ker lastno hčer daste tako zaničljivo sramotiti vpričo toliko ljudij. Noben grozovitnež ne bo storil kaj takega, kar ste storili vi z menoj.“ — Oče jej odgovori na to: „Ljuba moja Kortona! vsega tega si kriva čisto sama le ti; ali ne veš, da po delu je plačilo? Ali si ti pozabila, ali nočeš vedeti, koliko bridkosti in žalosti si meni napravila, ker si me pahnila iz hiše, mene in pa mater? S tem, kar so fantje s teboj ravnali na moje povelje, hotel sem te le spomniti na četrto zapoved božjo, katero si ti popolnoma v nemar puščala. Mislim, da znaš še toliko krščanskega nauka in da še veš, da boljše je trpeti sramotenje na tem svetu, kakor pa po smrti osramočen in vekomaj pogubljen biti. Jaz te želim s tem le obvarovati časne in večne nesreče!“

Hud nauk, ostra svaritev in grozno občutljiva kazen je bila za Kortono oslovska vožnja; zato je pa tudi veliko pomagala, prav dobre nasledke je imela. Kortona ni šla odslej v nobeno tovaršijo več, v nobeno krčmo in v nobeno hišo; več ni hodila rajat in popivat ter nespodobno se obnašat, ampak bila je le domá in sicer najrajša sama. Drugam ni zahajala kakor v cerkev, iz cerkve pa domóv, pa le sama; ž nikomur se ni hotela meniti, ne z moškimi, ne z ženskami. Sram jo je bilo, da bi se bila pokazala v kako tovaršijo; smejali bi se jej bili vsi, če prav ne radovoljno. Oče jej je potem večkrat rekel: „Kortona! da bi bila ti vselej tako pametna in modra, kakor si zdaj, nikdar ne bi ti bilo treba trpeti tolike sramote.“

IV.

Napačno prijateljstvo.

Odkar se je Kortona odpovedala vsem tovaršijam, hodil jo je včasih obiskat neki sosed; bil je že srednje starosti.

Pisal se je za Janeza Garispolija, ljudje so mu pa navadno rekali Lah; bil je namreč iz Laškega doma. V Borovljah je bil že več let, tu je skupoval dobe, smreke in drugi les, katerega je potem pošiljal na Laško. Bil je bogat, saj mu je kupčija dajala lepe denarce. Sosedje so ga vsi spoštovali, kajti bil je pravičen, nikoli ni koga ogoljufal. Slovenskega jezika se je bil že skoro do dobra naučil, prav gladko mu je tekla beseda, z vsakim se je lahko po domače pogovarjal. Ker je pa Lah le prevečkrat zahajal h Kortoni, in je na zadnje še ona jela njega obiskovati, zdelo se je to očetu zopet nevarno; posvaril jo je nekega dne in prav lepo jej rekel: „Kortona, veš kaj? iz tega ne bo nič, tvoja prijaznost z Lahom je nevarna. Vse preveč mu verjameš, ne veš še, kaj Lahi znajo: v nesrečo te bo zapeljal, potem se ti bo pa smejal. Nikar mu ne verjemi in ne pečaj se ž njim. Nič več ga nimaš obiskovati, pa tudi on tebe ne sme, če ne: nesreča bo gotova. Kaj ne veš, da kdor v nevarni priložnosti živi, nesrečno umrje? Kdor se ne boji majhnih pregreškov, kmalu bo zagazil v velike hudobije!“

Kortona se zajezi nad očetom in pravi: „No! po takem še z nobenim človekom ne bom smela izpregovoriti, biti bom morala kakor nuna. Jaz mislim, da s tem ne bom storila nič hudega, ako govorim s kakim človekom. Človek govori s človekom, pes pa laja s psom.“ Oče na to malo pomolči, ker vidi, da nič ne opravi, potem pa reče: „Kortona ostane zmerom Kortona, svojeglavna, prevzetna in malopridna.“

Ko pa je prijaznost med Lahom in Kortono prihajala vedno večja, posvari oče hčer še enkrat in jo okrega rekoč: „Kortona! ti mi toliko prizadevaš, da bom pred časom moral s tega sveta, sama ti me boš spravila pod zemljo, toda povračevalo se ti bo še gotovo.“

Kmalu zapazi oče, da Kortona ni več sama na sebi. Postal je sila žalosten; videl je, da je zastonj nauk in svaritev, da je zastonj bila kazen. Zeló ga je to potrló, še za-se ni dosti več skrbel. Prehladil se je zató: prijel ga je hud kašelj; potem pa je dobil pljučnico in v malo dneh je umrl.

Kortona je sicer jokala po očetu, pa le na videz, v resnici se ga je kaj rada iznebila. Mislila si je, zdaj vsaj nimam toliko sitnega in ostrega svarilca. Matere se ni bala prav nič, tiho je morala mati biti ter storiti, kar jej je hči ukazovala. Zdaj je živela Kortona po svoji volji in po svojih željah, bati se jej ni bilo treba nikogar. Z Lahom je bila prijaznost čimdalje večja; brez strahú je k nji zahajal in sicer prav pogosto. Zgo-

dilo se je pa, da je Kortona nekega dne povila hčerko, kateri so dali pri krstu ime Kortona.

Ta novica se je kmalu razvedela po vasi; nihče se jej ni čudil, saj je bilo očitno, da mora tako priti. Redek je bil, da bi bil Kortono čislal, zdaj so se pa še ti obrnili od nje, vse jo je zaničevalo. Samo Garispoli je še zahajal k nji, če prav bolj po redko. Donašal je otroku kako igračice ali pa kako oblačilce.

Kortona pa je izprevidela zdaj, da so bile očetove besede resnične. Hudo se je kesala, da jih ni ubogala; pa kaj jej je vse to pomagalo, prepozno je bilo. Sklenila je sedaj, na hčerki popraviti, kar je na sebi zamudila. Hotela jo je prav po krščansko izrediti. Zató je lepo skrbela za-njo, in ko je jela govoriti, učila jo je moliti. Lepo jo je poučevala, kolikor jo je moglo razumeti otroče; prav brihtna punčika je bila.

Ni bilo preveč, da je Kortona svojo zmoto tolikanj objokavala ter si prizadevala popraviti jo, saj je ona izgubila po nji poštenost, dobre stariše je pa spravila v prezgodnji grob. Oče ni doživel sramote svoje hčere; prej je umrl; mater pa so zagrebli, ravno ko je imela Kortonina hči eno leto. Žalost in bridkost ste spravili premehko mater pod zemljo. Kortona je bila zdaj popolnoma zapuščena; zató reče nekega dne Garispoliju: „Dragi moj! glej, kakšna reva sem, čisto sem zapuščena, stariši spé v grobu, ljudje se me ogibljejo, vsaj ti me ne zapusti! Usmili se me, vzemi me za ženo, da bo Kortonica imela očeta, hiša pa gospodarja, saj vidiš, da se mi premoženje taja ko led na solncu. Ljubi moj! povej mi odkritosrčno, kaj misliš z menoj, mar me tudi ti misliš zapustiti? Ti si mi pomagal v nesrečo, pomagaj mi zdaj iz nje!“

Garispoli Kortoni to-le odgovori: „Prav veseli me, draga moja! da me naravnost vprašaš, kaj mislim s teboj. Kratko pa odkritosrčno ti povem svoje misli. Rada bi, da bi se s teboj zaročil; ali ljuba Kortona, prav žal mi je, da tega ne morem storiti, in sicer prvič zató ne, ker se ženiti nikoli ne mislim; preveč v letih sem že, nespametno pa je, na stare dni se možiti ali ženiti; drugič ne mislim dolgo tukaj ostati; precej ko mi bo mogoče, da svoje reči poravnam, povrnem se v svojo domovino nazaj; tretjič mi pa ne kaže s teboj se zaročiti, ker ti laškega jezika ne znaš; vse bi se mi smejalo, ko bi jaz tebe na Laško pripeljal, vsi ljudje bi rekli: „Glejte! tako ženo je pripeljal, da z nobenim človekom ne zna govoriti. Lahko izprevidiš, da je boljše za-te, ako ti tukaj ženina poiščeš. Skrbeti ti ni treba, da bi ga ne dobila, saj si še

mlada, tvoje reči so pa tudi nekaj vredne, dober gospodar ti bo vse poravnal. Da pa ne boš rekla, da sem hudoben, krivičen zapeljivec, hočem za te in za Kortonico vsaj nekoliko poskrbeti. Naložil bom šest sto goldinarjev, od katerih boš ti dobivala obresti vsako leto trideset goldinarjev, dokler boš morala skrbeti za hčer. Če pa Kortonico drugim ljudem oddaš v izrejo, dobivali bodo tisti ljudje obresti vsako leto petnajst goldinarjev. Ko bo pa ona petnajst let dopolnila, dobivala bo Kortonica sama obresti od treh sto goldinarjev, in naj je obrne, kamor jih hoče. Naloženega denarja pa ne sme vzdigniti, dokler ni štiri in dvajset let stara, če se prej ne omoži; če se pa omoži, sme jih vzeti, naj bo stara kolikor hoče. Ti pa stori s svojimi tristo goldinarji, kar se ti poljubi; najbolje bo, da je na posojilu pustiš, dokler jih posebno ne potrebuješ. Denarji so že naloženi in dolžno pismo je postavno narejeno, gosposka ga hrani, k nji pojdi, kedar boš kaj potrebovala. Zdaj mi pa povej, ali si s tem zadovoljna? — Na to vprašanje mu Kortona odgovori: „Kaj hočem, ker si pomagati ne morem; saj bi tudi zadovoljna morala biti, ako bi me ti bil kar skrivé popustil. To me pa vsaj nekoliko tolaži, da Kortonice nisi popolnoma pozabil. Upam in nadejam se, da bo tudi njo Bog pogledal z usmiljenim očesom in angelj božji jo bo spremljal.“

Kakor je Garispoli obečal Kortoni, da bode skrbel za nji, tako je tudi pošteno storil. Naložil je za vsako tristo goldinarjev, pismo je pa gosposki dal hraniti. Kmalu potem je pustil kupčijo in se vrnil domov. Nihče ga ni več videl v tistem kraju.

. V.

M o ž i t e v.

Kortona je bila zdaj čisto zapuščena. Nikakor jej ni kazalo, da bi tako ostala; sklenila je, poiskati si moža, da bi imela Kortonica očeta, hiša pa gospodarja, kajti precej je bilo še vredno njeno posestvo, da-si je bila že marsikak kos zemlje prodala od hiše; tudi dolgovi si je bila že nekaj nakopala.

V hipu se je razvedelo čez štiri fare, da se Kortona moži. Ni ga bilo skoro dneva, da bi se jej ne bil kdo prišel ponujati. Tako je prišel nekega dne h Kortoni fant srednje starosti in se jej je tako-le ponudil: „Zvedel sem, da se možiš, zato sem se prišel pokazati, ali ti bom všeč.“ Kortona ga vpraša:

„Koliko pa dote prineseš?“ „Eh, kaj dota!“ — odgovori jej — „denarjev nimam kaj dosti, ampak brihtno glavo imam, dobro znam pisati, večkrat pisarim kmetom in marsikak groš ulovim. Mislím, da ne bi bilo napak, ko bi me vzela.“ Kortona mu pravi na to: „Prav je, da imaš brihtno glavo in da znaš dobro pisariti, ali jaz ne potrebujem pisača, potrebujem le delavca in pa dobrega gospodarja. Bog te obvaruj!“

Drugi dan se zopet pride nekdo ponujat; tudi ta ni bil več mlad, zraven pa še bolj majhne postave. Ali tudi tega odpravi, češ, da je premajhne postave.

Tako si je izbirala Kortona ženina. Mnogo jih je zapodila, nihče jej ni bil všeč. Pri vsakem je dobila kak izgovor, da ga neče. Dolgo je izbirala, nazadnje si je pa vendar prav slabo izbrala.

Tisti, ki si ga je izbrala za ženina, pisal se je Anton Findelj; ta jej je bil najbolj všeč med vsemi. Že so odločili dan, kdaj pojdejo delat ženitno pismo. Predno so pa šli, reče Kortona svojemu ženinu: „No Anton! zdaj mi povej odkritosrčno, ali imaš resnično voljo, da bi se zaročil z menoj, zato da ne bom potem imela nepotrebnih stroškov, če bi se skujal pred poroko. Znano ti je moje premoženje, družega nimam ko hišo in vrt in pa nekaj njiv, drugo smo že vse poprodali. Dobro ti je pa tudi znano, da imam hčerico, katere pa ne boš smel zaničevati; ako bi jo pa imel sovražiti, rajši odstopim precej in iz najinih rečij ne bode nič.“ Anton jej pravi, da je z vsem zadovoljen. Drugi dan so naredili pismo; potem so dali zapisati oklice, opravila sta skušnjo iz krščanskega nauka in čez tri tedne je bila poroka. Bili so vsi dobre volje in si obetali boljšo prihodnost.

Anton je bil dober, prijazen možiček; samo eno hudo lastnost je imel: — bil je pijanček. Da bi vina in žganja ne bilo na svetu, ne bi bilo treba iskati boljšega moža, kakor je bil Anton Findelj; kedar se je pa malo upijanil, ni ga bilo takrat spraviti iz krčme; zapiti je moral vse do zadnjega vinarja, zraven je pa še večkrat naredil dolg. Kmalu zapazi Kortona, da njun zakon ne bode srečen. Od začetka sta živela dobro, prav po gosposko, delala pa nič, toliko bolj pridno pa hodila po krčmah. Napravljala sta si lepa oblačila in zapravljala, kakor da bi imela Bog zna koliko premoženje. Ker so bili stroški veliki, prihodki pa čimdalje manjši, nakopavala sta si čimdalje več dolgov na hišo in zemljišče. Kmalu sta imela toliko dolga, da že hiša in vrt nista bila toliko vredna. Posojevalci so hodili vedno tirjat, ker pa nista mogla plačevati,

skrivala sta se jim; ali nista se mogla dolgo skrivati, zato sta prosila odloga ter obetala vse plačati; ali kaj, vse je ostalo le pri obljubi. Posojevalci čakajo in čakajo, pa nič ne dobodo. Dali so dolgove gosposki v roke, katera je kmalu storila konec; dala je namreč oklicati, da se bo posestvo prodalo po očitni dražbi. Vse čisto je bilo prodano: vrt, hiša in kar je še bilo pri hiši. Zdaj sta bila Kortona in Anton popolnoma reveža; sama sta si bila tega kriva, ker nista pred preudarila, kam pridejo taki, ki le zapravljajo, pridobivajo si pa ničesar. Mož, ki je hišo kupil, naznanil je njima, da v štiri in dvajsetih urah morata hišo izprazniti, naj gresta kamor hočeta. Komaj toliko sta si izprosila, da smeta v hiši ostati še drugih štiri in dvajset ur, da si med tem poiščeta družega stanišča.

VI.

Med cigani.

Ko je bilo Kortoni in njenemu možu vse prodano in njiju nihče ni hotel vzeti pod streho, napotila sta se proti Celovcu. Hotela sta poskusiti svojo srečo, rada bi se bila potaknila kamorkoli si bodi, kajti izprevidela sta, da se nimata nadejati ničesar dobrega. Spoznala sta, da ju je udarila šiba božja, katera jima bode tudi v prihodnje težko prizanašala, saj sta vsega hudega vredna. Udala sta se torej v vse, naj pride, kar hoče. Sram ju je bilo ljudij, zato sta sklenila, popolnoma zapustiti pošteno človeško družbo: pri prvi priložnosti sta se mislila uvrstiti med cigane; slišala sta namreč, da se krog Celovca potika mnogo ciganov, in ti imajo še celó svojega posebnega gospodarja, ki jim je vojvoda ali zapovedovalec.

Kmalu sta imela priložnost storiti, kar sta namerjala. Na poti proti Celovcu srečata cigana in ciganko; ustavita ju ter jima rečeta: „Kaj ne, vidva sta cigan in ciganka?“ Odgovorita jima, da sta res, potem vprašata: „Zakaj bi pa rada vedela, da sva cigana?“ „Rada bi tudi midva stopila v vašo družbo, povejta nama tedaj, kje prebiva vaš poglavar.“ „Ne daleč“ — pravi jima cigan —, „ne daleč od Celovca v majhni, revni, na pol podrti koči prebiva naš vojvoda, tam ga bosta našla in pozvedela, kaj in kako. Ko prideta do Celovca, bosta že zvedela po kakem naših ljudij, kje prav biva. Le po Mojzesu poprašajta, in peljali bodo vaju k njemu. Star je že naš poglavar in ima veliko sivo brado.“

Ko prideta Anton in Kortona blizu Celovca, poprašujeta pri ciganih po Mojzesu. Kmalu zvesta, kje je. K njemu gresta in tako-le govorita: „Oče Mojzes! zvedela sva, da ste vi poglavar ciganske družbe, ki se že nekaj časa todi okoli potika. Namenila sva se, da bi stopila v vašo družbo, če boste naju hoteli sprejeti.“ — „Z veseljem!“ — odgovori Mojzes — „če je le vama resnična volja, in če nam ne mislita kako škodo napraviti.“ „Ne bojte se, oče Mojzes!“ — odgovori Kortona — „odkritosrčno vam povem, midva sva prisiljena stopiti v vašo družbo. V nesrečo sva prišla, prodali so nama vse, zdaj pa naju še pod streho niso hoteli vzeti.“ — Mojzes vzame velike bukve in jima reče, naj se z lastno roko vpišeta v tiste bukve. Ker sta znala oba pisati, lahko se je to zgodilo. Potem pa jima reče Mojzes: „Zdaj se pa morata pridno učiti našega jezika, kakaj mi ciganje govorimo poseben jezik, katerega nihče ne razume, če ni naše družbe. Iti bosta morala, kamor se bo vam ukazalo in potrpežljivo bosta morala prenašati nadloge našega stanu. Bolj natanko pa, kakšne dolžnosti bosta imela odslej, poučé vaju do dobrega tovariši in tovaršice; vadi vaju bodo tudi v našem jeziku.“

Zdaj sta bila Anton in Kortona med cigani. Kmalu sta se prepričala, da nista nič kaj pametno ravnala, ker sta zapustila poštene ljudi. Poslali so ju bili po vaseh celovške okolice; tu sta morala od vasi do vasi, od hiše do hiše ljudi nadlegovati, prositi jih in se jim legati; če pa s tem nista dosti opravila; morala sta pa grdo goljufati in slepariti. da sta se preživila in toliko dobila, kolikor sta morala dati ciganskemu poglavarju. Posebno težko je njima delo, da sta morala prenočevati pod milim nebom, v gozdih kuriti in kuhati, spat pa večkrat na mrazu. Kortona je bila silno nepotrpežljiva; večkrat je rekla svojemu možu: „Nisem mogoč več prestajati težav in nadlog ciganskega stanu.“ Mož jej reče: „Tudi meni je težko, pa človek se vsemu privadi. Le potrpi do leta; ko leto poteče, stopila bova iz te napačne družbe.“

Kar je pa tolikanj sililo Kortono. da je hrepenela po boljšem življenju, bila je njena hčerica. Večkrat se jej je milo storilo, ako jo je Kortonica s svojimi otročjimi vprašanji spominjala prejšnjih srečnejših dnij. Skoro ni vedela, kaj bi jej odgovarjala, s čim bi jo tolažila. Hudo jo je tudi bolelo srce, kedar je premišljevala, kakšna prihodnost čaka Kortonice, ako ostane med cigani; saj je imela žalostne vzglede pri svojih novih tovaršicah. Previdela je, da bode svojo hčer storila še bolj nešrečno, kakor je sebe po svojem razuzdanem življenju.

Kaj je tedaj hotela družega, ko premeniti svoj žalostni stan. Pa česa naj bi se lotila? Rokodelstva ni nikakoršnega znala — ne ona in tudi njen mož ne. Kazalo jima ni družega, kakor da bi si poiskala kako službo pri ljudeh, kajti trdno sta sklenila, rajši se poprijeti vsacega dela, kot da bi še dalje ostala v taki družbi. Kaj sta pa hotela z otrokom v službi pri tujih ljudéh? Dobro sta vedela, da ga bodo povsod pisano gledali, in da jima bo povsod le za napotje. Gledala je zato Kortona odslej le, kako bi se znebila hčerke; da-si jo je srčno ljubila, vendar bi jo bila prav rada izročila kakim dobrim ljudém, da bi jo lepo po krščansko izredili. Iskala je tedaj v ta namen prilike in jo je tudi našla, kakoršne si je želela.

Nekega dne pride Kortona sama s svojo hčericico mimo lepe hiše, uro daleč od Celovca. Lep vrt je bil pred hišo. Vse je kazalo, da je to posestvo premožnih ljudij. Kortona gre proti velikim hišnim vratom, mislé, tukaj se bo že kaj dobilo, če le niso ljudje trdega srca. Ko pride bliže hiše, kar zagleda pod visoko lipo na klopici sedeti priletnega moža. Prijazno ga pozdravi Kortona ter povpraša: „Kaj ne, oče! da ste vi hišni gospodar?“ Mož pomolči malo, ogleduje Kortono in Kortonico, potem pa reče z mogočno besedo: „Bog je prvi gospodar te hiše, za Bogom pa sem jaz, Primož mi je ime.“ Kortona ga začne prositi rekoč: „Dobri oče! prav lepo vas prosim, če mi morete kaj jesti dati, glejte, jaz in moja hčerka že dva dni nisve imeli nič kuhanega v ustih.“ Primož jej pa pravi na to: „Škoda je, da bi vam ciganom človek kaj dal, vi ste hudobni ljudje, ste goljufni, tatinski in zapeljivi; kdor koli se z vami pečá, gotovo pride v škodo; ciganov se vsak boji.“ Kortona zvesto posluša Primoževe besede, potem pa reče: „Dobri oče! vse je res, kar ste mi povedali! toda vedite, da jaz nisem po rojstvu ciganka, le sila velika me je k temu prignala, tudi upam, da bom kmalu zapustila cigansko družbo, da le to-le hčerko Kortonico izročim pametnim in dobrim ljudem.“ Primož jo vpraša: „Kaj je ta deklica vaša hčerka?“ — „Moja je, šest let je že stara.“ — Zdaj stopi Primož med vrata in zakliče svojo ženo: „Marta! Pojdi, pojdi ciganko pogledat!“ Marta godrnja po veži: „E, cigank sem sita, da jih vidim le od daleč.“ Še enkrat jo mož pokliče: „O le pojdi, le pojdi, videla boš zalega ciganskega otroka!“ Zdaj pride Marta, ogleduje ciganko in njeno hčerko, potem ji pa vpraša: „Ste li lačni?“ „O, dobra mati! pač si morete misliti, kako sve lačni; že cela dva dni nisve imeli nič

kuhanega v ustih.“ Marta, kateri ste se prikupili na mah, reče jima: „Le sedite, nekaj cmokov je ostalo opoldne; pogrela je bom vama.“ Med tem se Primož prav prijazno pogovarja s Kortono in vedno ogleduje hčerko; zeló mu je bila všeč. Kmalu prinese Marta polno skledo dobro zabeljenih cmokov, postavi je na mizo in pravi: „Le jejte zdaj, kolikor se vama zljubi, da ne boste lačni hodili od tod.“

Predno ste začeli jesti, opravili ste lepo molitvico pred jedjo, spodobno zajemali iz sklede; Primož in Marta sta ji pa gledala, vesela dobrega dela. — Mož pravi ženi: „Lej, lej! kako lepo znajo moliti ciganke, tega bi pa ne bil verjel, ko bi sam ne slišal, tedaj molijo tudi ciganje.“ — Ko odjeste, gre Kortonica in poljubi Primožu in Marti roko, pa se tudi lepo z besedo zahvali za tolik dober dar. To je jima tako dopadlo in tako je bila jima Kortonica všeč, da sta kar vsak pri sebi sklenila, da bi jo vzela za svojo, ali izreči si vendar ni upal ne on in ne ona svojih mislij. Molčala sta nekaj časa, — prvi izpregovori Primož, rekoč: „Kaj se ti zdi, Marta! ali bi ne bilo prav, če bi midva cigansko hčerko vzela za svojo?“ Kortoni je pa rekel: „Rekla si, da ti je volja cigane zapustiti, ko bi mogla prej hčerko dobrim ljudem izročiti. Glej, če ti je tedaj resnica, midva jo vzameva za svojo hčer, če Kortonico nama pustiš. Naša hiša je poštena, premoženja imamo — hvala Bogu! — tudi nekaj, deklici bo dobro in če bo pridna in ubogljiva, skrbela bova za njo, da bo prav.“ Kortona je na tistem sama pri sebi rekla: „Sam Bog je v vajinih srcih obudil take misli!“ Nato jima pa reče: „Dobri oče, dobra mati! prav rada vama izročim svojo Kortonico, če boste le lepo ravnali ž njo, če je ne boste zaničevali, ker je ciganskih starišev.“ — „Nič se ne boj“ — rekel ji je Primož, „prav lepo bom skrbel za njo, kakor je Očetu dolžnost; dal jo bom v šolo, da se bo naučila vseh rečij, katere so ženskam potrebne, da si bo lahko služila kruha, če tudi jaz umrjem, predno Kortonica odraste.“

Nato objame Kortona svojo hčerko in jej reče: „Glej Kortonica! to so zdaj tvoj oče in tvoja mati. Ubogaj jih vselej, bodi pridna in poštena, moli rada in skrbi, da ne boš nikoli razžalila očeta in matere, bodi pohlevna; zvesto služi Bogu, če ti ne boš Boga zapustila, tudi Bog tebe ne bode; glej, da boš zvesta božja služabnica in Bog ti bo pomagal v vseh nadlogah. Svetinjica pa, ki sem ti jo privezala na vrat, ima vtisnjeno podobo Matere Božje, to moraš vsak dan poljubiti zjutraj in zvečer, da se boš priporočevala Mariji, ki je

dobra in usmiljena mati.“ — Tako je dajala Kortona svoji hčerki lepe nauke ter ji priporočevala, kako se ima vesti pri svojih novih stariših. Tudi s Primožem je imela veliko govorjenja; pravila mu je, kaj je že vse skusila. — Naglo je minulo popoldne: solnce se je pomikalo za gore in še so sedeli pod lipo v živem pogovoru. Še le, ko jih je Marta poklicala k večerji, vzdignili so se ter šli v hišo. Okoli mize sedejo vsi skupaj: oče, mati in domači sin Joža in pa Kortona s svojo hčericico. Predno začno jesti, moli Kortonica tako lepo, da so Primožu in Marti solze igrale v očeh. Dejala sta, da nikdar bi ne bila mislila, da zna ciganski otrok take lepe molitvice. Zeló se je prikupila s tem Kortonica. Kmalu po večerji so se spravili k pokoju, pred pa je še Kortona rekla Primožu: „Zgodaj bom jutri vstala in pojdem od vas, kedar bo Kortonica najtrdneje spala, da me ne bo videla pri odhodu in ne bo preveč žalostna. Kedar bo po meni popraševala, tolažite jo, kakor veste in znate!“

Kortona vstane zjutraj zgodaj, tudi Primož in Marta vstane ter ji prav dober zajutrek napravita. Predno je odšla, dala sta ji vsa nova oblačila, da se je preoblekla; nekaj denarja pa še zraven. Iz serca se jima zahvali za toliko dobrotu, katero sta ji storila. Še enkrat pogleda svojo Kortonico, obriše si solzo, ki se ji pri tej priložnosti zasveti v očesih, potem pa urno zapusti hišo in odide naravnost proti Celovcu. Mislila je na poťu: „Bog ve, ali bom še kedaj videla svojo Kortonico, ali bo bolj srečna, kakor sem jaz. Bog jo obvaruj!“

V Celovcu je dobila moža pri nekem starem znancu. Debelo je gledal Anton svojo ženo v popolnoma novi obleki. Povedala mu je, kako so se dobri ljudje usmilili Kortonice. Pri tej priči sta sklenila slovó dati ciganom. Tudi znanec je jima pritrtil, da to prav storita in preskrbel je Antonu čisto novo obleko; ciganske cape sta pa zakopala v gnoj.

Prvo, kar sta zdaj storila, je bilo, da sta poiskala ciganskega poglavarja. Stanoval je v neki veliki hosti blizu Beljaka. Kmalu prideta do njega; pri bukvah ga najdeta, bilo je videti, kakor da bi molil. Prijazno pozdravi Anton starega Mojzesa ter mu reče: „Če se še veste spomniti, prišla sva midva lansko leto k vam in vas prosila, da bi naju vzeli v vašo cigansko družbo, kar ste nama radi dovolili in naju tudi sprejeli. Zdaj pa prideva vas prosit, da bi naju izbrisali, ker se hočeva popolnoma odpovedati vaši družbi.“ Mojzes ju vpraša, zakaj se mislita ločiti od družbe. Anton mu pa odgovori: „Oče Mojzes! nisva več v stanu ostati v vaši družbi,

ker to življenje ni krščansko. Vaši podložniki nikdar ne molijo, nikdar ne gredó v cerkev in nikoli ne slišijo božje besede, ampak le lažejo, kradejo, goljufajo, ljudi motijo, prazne neumne vraže trosijo med ljudmi in vsega tega si nič ne štejejo v greh. Kaj bo pa pri takem življenju na zadnje, kaj bo takrat, ko bo treba umreti? Kaj ne veste, da bomo vsi poklicani odgovor dajat od svojega hiševanja?“ Zdaj vpraša Mojzes Antona, kako se piše. Anton pravi: „Jaz sem Anton Findelj in žena moja je Kortona.“ Mojzes išče po bukvah in kmalu najde njiju imeni; vzame pero, pomoči ga v rudečo tinto in ga dá Antonu rekoč: „Na, prekrižaj zdaj svoje ime in ime Kortone, zraven pa zapiši, da sta današnji dan stopila iz naše družbe, popolnoma se ji odpovedala in jo za vselej zapustila.“ — Vesela, da sta spet prosta tako žalostne družbe, rekla sta poglavarju: „S težkim delom, z velikim trudom, s potom v obrazu si hočeva služiti potrebni živež, dokler sva še pri moči, da le ne bova v nevarnosti, za vselej pogubiti svoje duše.“ — „Prav storita“, pravi jima stari Mojzes, „res je, kar pravita, tudi jaz mislim storiti tako in se vrniti v svoje domovino na Ogersko, tam pa hočem skrbeti za zveličanje svoje duše. Bodita srečna, kjerkoli bosta hodila, in spominjajta se včasih mene v svojih molitvah, da bi mi Bog skazal milost. Bog bodi z vama in obilni blagoslov naj vama daje!“

Anton in Kortona sta sklenila iti zdaj na Sveto goro na božjo pot, da bi se tam očistila svoje duše grehov in se popolnoma spravila z Bogom. Potem pa sta se namenila poštene službe si poiskati, da bi v prihodnje svetejše živela.

VII.

Na božji poti.

Cesta, ki drži iz Beljaka proti Gorici, gre v nekem kraju skozi gozd, kateri ni ravno velik, ampak je porasel z velikim gostim drevjem; cesta ga prepereza čez sredo. Ko Anton in Kortona prideta v ta kraj, pravi ona: „Grozno je žalostna in dolgočasna ta pot, prav strah me je v taki samoti sredi gozda.“ Anton ji pravi na to: „Saj je res; doma sem še bil, ko sem slišal o tem kraju, da se skrivajo tu roparji in tolovaji, marsikaterega popotnika slečejo ter mu vse poberó, pretepo ga ali pa še umoré, če se jim brani.“ Anton pripoveduje to dobro na glas, kar ga sune Kortona, prst položi na usta in mu kaže

tihemu biti. Anton se začudi ne vedé, zakaj bi ne smel glasno govoriti. Kortona mu pokaže s prstom človeka, revnega in raztrganega, ki je ne prav daleč od njiju hodil okoli hrasta, ga ogledoval, kakor bi sadú iskal na njem; mislila sta že, da je ta neznani človek ropar. Anton ga ogleduje nekaj časa, potem pa reče: „To ni ropar, kak revež mora biti, ki se mu v glavi meša, saj nima nič orožja, ropar pa v gozdu ni brez njega, kolikor jaz vem.“ Zdaj vzame svojo težko okovano palico in reče Kortoni: „Tukaj sedi, varuj svojo in mojo culo in glej za menoj, jaz grem gledat čudnega neznanega človeka. Če se sprimeva, ali pa če jih več pride nad-me, hiti pomagat; če se bova pa z lepo menila, pri miru bodi poleg ceste, pripeljal ti ga bom k tebi.“ Kortona mu brani, ali Antona prehudo žene radovednost, ne dá se ji pregovoriti. Naglo stopi proti tujcu. Ko pride bliže, zakliče z močnim glasom: „Kdo si, kaj si?“ Revež se nič ne zmeni za klic in se tudi ne obrne, delal se je, kakor bi ne bil nič slišal. K njemu stopi misléč si: „Saj me sliši, da se mu bližam, obrnil se bo in me vprašal, kaj hočem, na prvi besedi ga bom spoznal, kakšen človek je.“ Prav z močnim glasom mu zakriči Anton prav za hrbtom: „Kdo si!“ Revež se na to obrne in godrnja rekoč: „Pri miru me pusti, k smrti se pripravljam“ in gre počasno po gozdu naprej. Anton skoči za njim, stopi pred njega ter udari s svojo težko palico ob tla in zagrmi nad njim: „Stoj! nevaren človek si ti, veš, da te imam pravico zvezati in izročiti gosposki? Pri tej priči pojdi z menoj; ako ne greš, zvežem te in rad pojdeš z grdo!“ Neznanec, bolj podoben mrtvem, kot živemu človeku, se strese in reče s slabim glasom, da se je komaj razumelo: „Ne veži me, saj grem rad s teboj kamor hočeš.“ Zdaj gresta oba proti cesti, kjer je čakala Kortona. Ko se snidejo, vpraša Anton tujca: „Povej mi dragi moj! kaj vendar misliš, da se potikaš tu po tem gozdu, kaj ne veš, kako nevarno je tu?“ Predno je še neznanec mogel odgovoriti, rekla je Kortona: „Počijmo si malo tukaj, da se malo pomenimo, morda smo vsi enaki, in se nam vsem enako hudo godi.“ Vsedejo se poleg ceste in revež jame tako-le govoriti: „Jaz sem Karol J.; vse hočem vama odkritosrčno povedati, če me le ne izdasta. — Premožnih plemenitih starišev sem jaz sin; oče moj je bil slavni grajščak J. J. Lepo so me učili in izrejali moji stariši, ali umrli so mi pre zgodaj, — Bog jim daj dobro! — prav mlad sem bil še takrat. Zdaj sem bil čisto zapuščen, nihče mi ni več dajal lepih nauk, sorodniki so mi pustili, da sem delal, kar sem

hotel. Ker sem bil bogat, ni se mi manjkalo prijateljev; ali Bog se usmili, kakšni so bili pač ti prijatelji! Oni so mi vzrok, da sem nesrečen, kakor ne kmalu kdo tako. Popolnoma so me spačili moji tovariši in tovaršice. Vedno smo bili dobre volje, pili smo in radovali se brez prenehanja. Nasledek tega je bil, da smo v malo letih vse pognali in zapravili. Nič mi ni ostalo, le sami dolgovi. Vse so mi prodali, ostalo mi je le beraštvo. Šel sem v velikih potrebah k prejšnjim zvestim prijateljem pomoči prosit, in kaj mislite, da so mi jo skazali? Kaj še, smijali so se mi in rekli: „Saj si imel v rokah lepo premoženje, zakaj si pa vse zapravil; prav se ti godi zdaj, da trpiš revščino in pomanjkanje.“ — Kam sem se hotel revež obrniti v toliki nadlogi? Dela nisem znal nobenega, ker dobri stariši me niso dali nobenega učiti, rekli so večkrat, da se bom že lahko živil ob svojem premoženju, če bom pameten. Res bi mi bilo lahko dobro, pa kaj, kolikor ni človek sam zadosti neumen, to ga storé hudobni prilizovalci. Res da znam pisati, pa čemu mi je to, ker ne morem dobiti službe. Nihče nima zaupanja do znanega zapravljevca, raztrganca odganjajo povsod. Nimam ga več upanja, da bi mi še kedaj na svetu bilo dobro, zato sem sklenil končati svoje revno življenje. Vendar sem pa še hotel pred tu pa tam poskusiti svojo srečo, sklenil sem prijeti za beraško palico, morda mi pomagajo dobri, usmiljeni ljudje. V svojem novem stanu pridem v neko veliko vas; grem od hiše do biše, pa kamor sem prišel, povsod so vpili nad menoj: „Takim mladim potepuhom ne dajemo nič, dosti je slabih in zelo revnih, — služit pojdi, služit!“ Rekel sem, prav imate, res je taka, le službo mi dajte, rad bom delal, da mi daste le hrano in obleko. Sosedje pravijo na to: „Če ti je resnica, precej te vzamemo v službo, ravno nimamo črednika; če hočeš biti naš črednik, že danes lahko stopiš v službo.“ Kaj sem hotel, mislil sem si, da se le preživiš, naj bo služba že taka ali taka; prevzel sem tedaj službo soseskinega črednika. Poganjal sem živino vseh vaščanov in mislil sem si, malo preponižen je ta posel za mé, pa tolažil sem se s tem, da me nihče ne pozna. Nisem bil dolgo v službi. Nekega dne sem izgubil dve kravi, iskali so je kmetje celo noč, hodil sem tudi jaz ž njimi. Našli smo ji k sreči zdravi, vendar moje službe je bilo konec. Ponujal se jim je že več časa neki drugi, in zdaj so si tega izvolili za črednika, mene so pa zapodili rekoč: „Ne potrebujemo tacega nemarnega črednika; lahko nas pripravi ta postopač v veliko škodo. Tu imaš nekaj krajcarjev, kruha in sira, pa pojdi, kamor veš

in znaš, mi te ne maramo več.“ — Prikipelo je zdaj moje obupanje do vrha, videl sem, da mi ni več živeti, zato sem mislil svoj nekdanji sklep zdaj uresničiti: hotel sem se umoriti. Kupil sem vrstico za zadnji denar, ki sem ga še imel, ter sem se namenil ž njeno pomočjo konec storiti vsem nadlogam. Vendar ni mi šlo po želji; dobil si me ti in zdaj sem tu; ne vem, česa bi se lotil, svetuj mi!“ — Verno sta poslušala nesrečneža in ko je nehal govoriti, jela ga je milovati in tolažiti Kortona tako-le: „Res, vreden si vsega usmiljenja. pa vendar ne obupaj. Zanašaj se na božjo previdnost in trdno zaupaj v božjo neskončno milost, saj je Bog dober oče in mi smo vsi njegovi otroci. Kaj ne veš, kako radi dajó stariši otrokom, česar jih prosijo; ravno tako nas Bog rad usliši, če ga s trdnim zaupanjem prosimo in iskreno molimo. Tudi tebi bo Bog pomagal in te rešil velikih nadlog, v katere si se sam pogreznil. Pokazal je očitno Bog, da te še ni popolnoma zavrgel: rešil te je žalostne in strašne smrti. Pomisli, kako bi se bilo tebi godilo, da bi se bil umoril. Strašna in grozno žalostna bi bila tvoja smrt, še strašnejša bi pa bila tvoja večnost, zavržen bi bil za vselej izpred božjega obličja, med pogubljenimi v peklenškem breznu bi bil na veke tvoj delež.“

Zdaj dá Kortona nesrečnemu kupico vina in lep kos belega kruha, da bi se malo poživil, kajti videti je bil zelo izstradan. Z veseljem použije lepi dar in reče Kortoni: „Bog nebeški oče naj vama povrne stoterno, kar sta meni dobrega storila, da sta me rešila nesrečne smrti; nikdar ne bom pozabil vajine dobrote.“ „Veš kaj?“ — reče mu na to Kortona, — „midva greva na božjo pot na Sveto goro, da bi tam Mater Božjo počastila in se ji priporočila; svetujem ti, da greš z nama, da greš tudi ti Marijo počastit ter se jej priporočiš. Dobra, usmiljena mati je Marija, veliko more ona izprositi pri svojem Sinu, da nam skaže milost.“ Karol ji pravi na to: „Kam hočem, saj vidita, kako sem raztrgan!“ Zdaj pogleda Kortona njegovo suknjo in reče: „Tvoja suknja je še vsa dobra in čedna, le sparana je. Sleci jo in zašijem ti jo, taka bo, da boš smel v nji k vsaki gospodi. Klobuk ti bo treba samo malo skrtlačiti in lep bo zopet. Srajco in hlače ti bom pa oprala, kjer bomo prenočili. Pošteno boš potem opravljen.“ Karol pravi: „V resnici bi šel prav rad z vama na božjo pot, ali groša nimam nobenega.“ „Za to ti pa že ni treba nič skrbeti,“ tolaži ga Kortona, „nič se ne boj, če le rad greš z nama, pojdeš, če še tako dolgo hodimo, midva te bova na poti preskrbela z vsem, zakaj kar

imamo, delili si bomo med seboj; mislim, da bomo izhajali. Na Sveti gori se mislimo razkropiti, vsak naj pojde na svoj kraj sreče si iskat.“

Zdaj se vzdignejo vsi trije, in počasi korakajo proti Sveti gori, pripovedovaje drug drugemu svoje dozdanje izkušnje.

VIII.

B o l n i k.

Bilo je že nekaj čez poldne, ko pridejo v veliko vas T. Anton pravi: „Tukaj si bomo malo počili, južinali bomo in potem pojdemo naprej.“ Rekši gredó v prvo gostilnico. Krčmar in krčmarica sta bila prav prijazna in postrežna; kmalu so dobili dobra jedila na mizo. Gospodar prisede k njim in pripoveduje o svojih sosedih, koliko žalost in bridkost da imajo. Kortona pravi: „Kaj pa jim je?“ Krčmar na to vprašanje počasi pripoveduje z žalostnim obrazom to-le: „Moj sosed je pošten, dober mož, pa je tudi premožen: njegova žena je tudi dobra mati, rada pomaga revežem, je pobožna in z vsakim prav priljudna. Otrok nimata več, kot samega sina, kateri je že pri dvajsetih letih, ali umrl bo v kratkem. Dobil je tako bolezen, da je ne ugame noben zdravnik. Grlo se mu je tako skrčilo, da komaj komaj, požira, tudi diha kaj silno težko. Težko težko ozdravi kedaj, pred ko ne bo kmalu po njem.“

Zdaj vpraša Kortona krčmarja, kako dolgo je že bolan sosedov sin in kako je dobil bolezen. Krčmar pravi: „Ni dolgo še bolan, o kresu še le, ko smo po travnicah košili, jelo mu je hudo prihajati. Kosil je na domačem travniku, vročina je bila huda, žejen je bil močno, vode ni bilo blizu, šel je k luži, vleže se na trebuh in se do dobrega napije kalne luže. Zdravniki pravijo, da je moral kako živalco požreti, ker pravi, da ga zelo grize v trebuhu.“ Kortona vpraša: „Ali bi pa jaz smela bolnika videti?“ „O zakaj ne?“ — odgovori ji krčmar — „le pojdiva, tudi jaz grem z vami, ker ga že nekaj časa nisem videl.“ Zdaj sta šla Kortona in krčmar bolnega mladeniča obiskat.

Ko prideta v bolnikovo hišo, najdeta ga, da se že ni nič zavedal. Dihal je prav malo in silno težko; vse je kazalo, da mu je zadnja ura blizu. Kortona pravi starišem bolnikovim, ki so bili vsi objokani: „Ako mi dovolite, dala

bom bolniku neko zdravilo, če mu pomaga, bo prav, če mu pa ne, — umreti tako mora, kakor sami previdite.“ Stariši ji pravijo: „Le dajte mu, kar veste in znate, morda mu še more kaj pomagati.“ Zdaj steče Kortona v krčmarjevo hišo in prosi malo kuhinjske soli, drobno jo stolče in z gorko vodo zalije. Gre k bolniku in mu po slamnati bilki vlije v grlo malo slane vode. Niso mu mogli ust razkleniti, k sreči ni imel enega zoba in po tisti škrbini je zčila Kortona slano vodo bolniku v usta.

Ni minulo še četrť ure, kar se bolnik napne z vso močjo, zelo zakašlja in plune v ruto na postelji ležečo. Okoli stoječi pogledajo, kaj je plunil, ker so videli na ruti nekaj črnega, kar se je pregibalo. Bolj na tanko pogledajo in vidijo, da je plunil črno debelo pijavko. Kmalu potem je bolnik jel laglje dihati, odprl je oči in poskušal tudi govoriti, ali vendar se je prav težko razumelo, kar je govoril. Očitno je bilo zdaj, da je bolnik za enkrat odlezel smrti. Kdo more popisati veselje starišev! Srečni, presrečni so bili, ozdravel jim je sin, katerega niso več šteli med žive.

Ko Kortona vidi, da bolnik ni več v nevarnosti, reče njegovim starišem: „Zdaj gremo jaz, moj mož in najin tovariš naprej; na Sveto goro smo se namenili. Postrezite bolniku, kakor največ morete, tako dolgo, da popolnoma ozdravi. Z Bogom, bodite srečni!“ Pri teh besedah je hotela Kortona stopiti iz hiše, ali bolnikov oče jo prime za roke, drži jo nazaj in ji pravi: „Ne hodite še naprej, nič se vam ne mudi, dva dni morate še tukaj biti, da boste mojemu sinu le vi stregli, ker najbolj veste in znate, kaj mu je treba. Ne skrbite za nič, vse vam plačam in povrnem, kar boste použili in potrosili.“ Kortona se je tega sicer malo branila, pa dala se je pregovoriti in ostali so vsi trije pri krčmarju še dva dni. Kortona je bila vedno pri bolniku, stregla mu je tako pridno, da mati ne more bolj streči svojemu sinu. Zato se je pa bolnik tako zboljšal, da je četrti dan že na postelji sedel jel bolj glasno govoriti.

Ko to zvedó bolnikovi tovariši in prijatelji, pošljejo zelo veseli njega poprašaj, ali bi smeli zvečer vsi k njemu priti, da bi ga obiskali in mu voščili srečo, ker je ušel smrtni nevarnosti. Bolnik poroči tovarišem: „Recite vsem mojim prijateljem, da naj le pridejo drevi k meni, da se kaj pomenimo. Zdrav sem že toliko, da mi ne bodo nadležni. Težko sicer še govorim, pa me bodo že razumeli, kar bodo vedeti hoteli o moji bolezni.“

Tisti večer so prišli vsi vaški fantje k bolniku. Eden izmed njih ga je nagovoril tako-le: „Hvala Bogu, da si živ ostal! Bil si že skoro mrtev, in odzvonili smo ti bili že. Povej nam, povej! kako se ti je vendar godilo, kaj si mislil takrat, ko smo mi menili, da že umiraš?“ „Zelo me veseli“, — reče jim bolnik — „ljubi moji tovariši, da ste me obiskali. Vedeli bi radi, kako se mi je v smrtni bolezni godilo; rad bom vam povedal, samo prav na glas ne morem, zato prosim vas, bodite prav tiho. Le vsedite se! — Nisem mogoč, vam povedati, kako grozno hudo mi je bilo takrat, ko sem že komaj dihal; mislil sem, da se vsi hribi in gore podirajo na me, videl sem vrata večnosti odprta. Zdelo se mi je, da okoli mene skačejo grde peklenske pošasti in čakajo na mojo dušo, da bi jo zgrabile, angelj varih je pa vedno bil pri meni in mi prijazno rekel: „Ne boj se, nič hudega se ti ne bo zgodilo, dokler bom jaz pri tebi.“ Lepo me je tolažil, vendar sem pa bil v groznem strahu in trepetu. Zdelo se mi je tudi, kakor bi bil popolnoma umrl. Angelj varih me pelje k sodbi. Šla sva po nekem dolgem silno temnem mostovžu, peklenske pošasti so pa zmerom za nama kričale s pravim peklenkim glasom: „Ta bo naš, naš bo!“ Kar prideva do velikih vrat; sama se odpró nama in jaz zagledam silno veliko planjavo v nezapopadljivi svetlobi. Sredi svetle planjave je sedel na nebeškem prestolu naš pravični sodnik. Neizrekljiv strah me spreleti; tresel sem se ko šiba na vodi, mislil sem si, težko bom obstal. Kake velike hudobije mi res ni včitala vest, vendar pa, ker sem se spomnil, da bo treba od vsake besede odgovor dajati, neskončna je bila moja žalost in grozen moj strah.“

Prideva do sodnika; angelj se globoko prikloni in tako govori: „Pravični sodnik! glej privedem ti mladeniča, ki se mi je vedno priporočal in pa tvojo mater zelo častil; posebno hudega ni kaj storil, zato se nadejam da doseže milostno sodbo.“ — Pravični sodnik sedeč na nebeškem prestolu v svojem neskončnem veličastvu je bil obdan z veliko množico nebeških duhov, svetnikov in svetnic. Zdelo se mi je, kakor bi videl med njimi tudi sodnikovo mater, katero sem milo pogledoval in ji dajal znamenje, naj bi za-me govorila za milostno sodbo. Zraven sodnika so bile odprte tiste velike bukve, v katerih so zapisana vsa dobra in huda dela vsacega človeka. Sodnik reče angelju: „Poglej, kaj je zapisanega o tem mladeniču.“ Angelj bere, kar je bilo zapisano o mladeniču, namreč: „Ko je bil 18 let star, je ne-

kega dne svojo mater z grdim očesom pogledal, roko je vzdignil in že zamahnil ter jo mislil udariti. Ni je sicer udaril, pa prišteto mu je to za greh, kakor da bi jo bil. Zelo je prelomil četrto zapoved, torej ne more v nebesa.“

„Kakor bi bilo treščilo v me, stresel sem se po vsem životu, vse upanje sem izgubil. Silno žalosten sem se oziral po sodnikovi materi. Ona stopi pred sodnika in mu tako govori: »Ljubi moj sin! lepo te prosim, dovoli temu mladenci še nekaj življenja, da popravi, kar je napačnega storil; gotovo se bo v prihodnje varoval vsacega greha.« Sodnik pravi na to: »Preljuba mati! naj se zgodi tvoja volja; ne spodobi se, da bi sin kaj odrekel svoji materi.« Ravno ko sem zakašljaj in iz sebe vrgel pijavko, zavedel sem se zopet, zbudil sem se iz dozdevne smrti in izginile so neskončne bridkosti. Dokler bom živ, častil bom vedno Mater Božjo in priporočal se angelju. Vi pa tovariši! Varujte se greha; gorjé vam, ako se v grehu ločite iz tega sveta; strašna sodba nas čaka. Prizadevajmo si pošteno in krščansko živeti, to bo naša sreča tu in tam.“

Pazljivo so poslušali bolnika vsi pričujoči; marsikateremu so bile oči solzne, vsi pa so obljubili lepo sveto živeti.

Še tisti večer je šel bolnikov oče v krčmo, kjer so bivali naši romarji. Zahvalil se je srčno Kortoni, ker mu je sina otela. Z veseljem je plačal vse, kolikor je tirjal krčmar za popotnike. Pa ne le z besedo se je zahvaljeval srečni oče, ampak tudi z dejanjem: posilil je Kortoni petdeset tolarjev rekoč: „Vzemite za ljubo to-le v znamenje moje hvaležnosti; dostojno vam ne morem dobrote poplačati, le Bogu je to mogoče, zato bo on vas spremljal in pripeljal do sreče že v tem življenju, na ónem svetu bo pa veselje vaše neskončno. Hodite srečno, na Sveti gori spomnite se tudi mene; jaz vas ne bom pozabil nikdar. Z Bogom!“ Segli so si v roke ter se ganljivo ločili.

Drugi dan so se spravili za rana naprej. Kortona je rekla: „Glejte, kako lepo skrbi Bog za nas, gotovo mu je vseč naša pot. Le trdno zaupajmo v njega, on nas ne bo zapustil, da bomo le mi njemu zvesti. Pač moramo biti Bogu hvaležni, ker tako lepo po očetovsko za nas skrbi; varovati se moramo skrbno, da bi se mu ne zamerili.“ Anton pristavi: „Res je tako, torej naj bo posvečeno Njegovo sveto ime!“ — „Amen!“ odgovoré vsi trije.

IX.

Na Sveti gori.

Počasi so hodili naši romarji proti Sveti gori, vendar so prišli še tisti dan na vrh. Prenočili so na gori. Zjutraj so vsi trije lepo opravili spoved in sprejeli tudi sv. obhajilo. Bili so pri vseh sv. mašah in potem so še dolgo molili in se priporočevali Mariji. Posebno iskreno je molil Karol in sicer s tako pobožnostjo in gorečnostjo, da so ga pogledovali vsi pobožni molivci. Zlasti ga je gledal neki lepo napravljen gospod; videti mu je bilo, da bi rad ž njim govoril. Dolgo je čakal, ali Karol ni nehal moliti; šel je torej ven, kjer sta tudi Anton in Kortona čakala svojega tovariša, da bi se od njega poslovila. Prijazno sta se pogovarjala s tujim gospodom, kar pride Karol ven; ves zamišljen je bil in ni vedel, kam bi se obrnil. Zdaj mu sežeta Anton in Kortona v roko ter mu rečeta: „Karol! Bog bodi s teboj in angelj njegov naj te spremlja po vseh potih. Zdaj se bomo ločili, šli bomo vsak na svojo stran, morda se ne vidimo več.“ — Karol ves ganjen reče s solznimi očmi: „Lepo se vama zahvaljujem za vajino prijaznost in za vse meni storjene dobre, hvaležen bom vama do smrti, saj vidva sta me pripeljala do prave sreče, ki le v čistemu srcu prebiva; lahke mi bodo odslej vse težave. Bog vama daj vse dobro, z Bogom!“

Tuji gospod je molče poslušal vse te besede; ko so se pa mislili ločiti, pristopi in reče: „Prosim, potrpite, tudi jaz bi rad nekaj govoril.“ Zdaj se obrne proti Karolu in mu reče: „Karol! ali me še kaj poznate ali nič?“ Karol ogleduje gospoda od vrha do tal in pravi: „Znani se mi zdite, vendar se vas ne vem spomniti.“ „Tudi jaz vas nisem spoznal, če prav ste se mi znani dozdevali; kdo da ste, to sem zvedel od teh dveh romarjev,“ — reče gospod in pokaže na Antona in Kortono. „Jaz sem pa tisti, ki je kupil vašo grajščnico, ko je vam bila prodana.“

Karol se zavzame, ko vidi gospodarja nekdanj svoje grajščine, ter reče: „Privoščim jo vam, da bi večjo srečo imeli pri njej, kakor sem jo imel jaz. Pripravila me je v veliko nesrečo. Da bi bil jaz imel ubožne stariše, boljše bi mi bilo: navajen bi bil dela in nikoli bi ne bil prišel v take nadloge.“ Gospod pravi na to: „Zvedel sem, da se vam hudo godi; smilite se mi, pa kriv jaz nisem tega; da bi jaz ne bil kupil vašega posestva, kupil bi ga bil drugi. Težko se mi

pa zdi, da prejšnji posestnik zdaj mojih rečij revščino trpi. Sklenil sem zató, pomagati vam, če hočete.“

„Vedno vam bom hvaležen“, reče Karol, „če me vzamete le za zadnjega hlapca, pridno bom vam delal, da me le rešite nadlog. Ves drugačen hočem biti; hudobnih, pohujšljivih prijateljev se bom varoval ko strupa, saj me je dosti izučila lastna izkušnja.“

Zeló so dopadle gospodu Karolove besede, zátó mu reče: „Karol! pomagati vam hočem in vas postaviti v dober stan; ako ste pripravljeni, privoliti v eno samo reč.“ Karol pravi: „K vsemu, kar hočete sem pripravljen, da mi le pomagate.“ Gospod reče na to: „Več otrok nimam, kot samo hčerko: če se ž njo zaročite, izginila bo vaša revščina.“ Karol se našmeje in pravi: „O gospod! tega me pač ni treba vprašati, nikdar bi si ne mogel misliti take sreče, kakoršno mi ponujate vi.“ — „Počasi, počasi Karol! nisem vam še povedal vsega. Ali pa veste, kakšna je moja hči, vaša prihodnja nevesta? Čisto slepa je, zato si pridržim jaz gospodarstvo do smrti, po moji smrti boste pa vi gospodar in lastnik grajščine.“ Karol bi se bil morda ponudbi odpovedal; ali zdelo se mu je, da mu kaže božja roka, kam da ima iti, da bo srečen; privolil je tedaj. Zdaj se poslové vsi in gredó potem narazen. Gospod in Karol gresta po óni strani Svete gore doli, Kortona in Anton se pa vrmeta nazaj proti Gorici, kjer sta se mislila tudi ona dva ločiti.

X.

Sreča pri nesreči.

Ko prideta Kortona in pa Anton pod Sveto goro, gresta v Solkanu v krčmo, da bi se malo pokrepčala. Potem sta šla dalje. Komaj gresta četrtinko ure proti Gorici, ugleda Anton od daleč dva splašena konja, ki grozno dirjata in zvrnjeno kočijo vlečeta za seboj. Anton precej spozná, da je nesreča; naglo skoči na stran ceste in izdere iz ograje močen drog. Zdaj reče Kortoni prijeti na koncu in jej pové: „Drživa drog vsak na svojem koncu, morda se konja ustavita pred nama; če pa dereta naprej, spusti drog, naj gresta, kamor hočeta, samo varuj se, da naju ne podereta.“ In res, ko konja priletita, ustavita se pred drogom. Anton skoči, popade ju hitro pri brzdi in ju popolnoma umiri. Kortona

pa odpre urno napreznice. Potem pa privežeta konja h kolu in gresta zvrnjeno kočijo vzdigovat.

V kočiji sta bila star gospod in stara gospá; namenjena sta bila na Sveto goro. Na poti pa med Gorico in Solkanom se konja splašita, kočijaža povozita in kočijo prevrneta. Vsa pobita sta bila gospod in gospá v kočiji. Anton in Kortona vzdigneta kočijo, Anton pripreže enega konja h kočiji, družega je pa Kortona za kočijo peljala, in tako pripeljeta pobitega gospoda in na pol mrtvo gospo v krčmo, katero sta bila ravno zapustila. „Imate li dve postelji?“ vpraša Anton krčmarja. „Imam jih, imam, le prenesite ju“, odgovori krčmar, ko vidi kaj da je. Anton in Kortona odneseta najprvo iz kočije na posteljo staro gospó, katera se ni zavedela nič; potem gresta po gospoda, ki je bil zeló ranjen. Anton spravi konje v hlev in naglo steče v Gorico po ranocelnika, Kortona pa streže med tem bolnikoma. Kmalu se pripelje zdravnik, dá zdravila gospéj in obveže rane gospodu; potem napravi mazila za drugi dan in priporoči Kortoni in Antonu skrbno streči bolnikoma ter pravi: „Le strezita jima, vajin trud ne bo zastonj, zakaj premožna sta, jaz ju poznam; jutri pridem zopet in potem vsak dan, dokler ne bosta popolnoma zdrava.“ Dal je jima še nekaj svétov, kako imata streči, in potem se je poslovil.

Odslej sta se vrstila Anton in Kortona v postrežbi gospoda in gospé. Trpelo je tako cel mesec. Konec meseca se pripelje v Solkan mladi Galvagni, sin bolnikov. Ranocelnik mu je bil pisal, kolika nesreča se je pripetila njegovim starišem. Zajokal se je, ko je zagledal svoje stariše, stopivši v hišo. Bolni oče ga pa potolaži: „Nič ne žaluj, ljubi moj sin! nisva več v smrtni nevarnosti. Le domov pojdi, ker imaš veliko opraviti, ter brez skrbi bodi, glej! dobro postrežbo imava. Anton in njegova žena nama tako lepo strežeta, da še domá ne bi imela boljše postrežbe, tako da ne vem, kako ju bom poplačal.“ — Zdravnik je rekel, da bolnika nista še zadosti trdna, da bi ju brez nevarnosti prepeljali. Obečel je sinu, da mu bode poročil, kedar bosta zdrava; da pride po nja.

Še cel mesec sta stregla gospodu in gospej. Med tem so dali popraviti poškodovano kočijo in potem so jo prodali s konji vred. Konec meseca poprašata zdravnika, ali bi bila za prepeljavo. Zdravnik jima pravi, da že bosta. Še tisti dan je poročil sinu, da naj pride po stariše. In res, kmalu je prišel z lepo kočijo po nje. Zeló je bil vesel, videč svoje stariše zdrave.

Ker je sin še le proti večeru prišel v Solkan, reče mu oče to-le: „Veš kaj, dragi moj sin! dobro vem, da se ti domov mudi, pa potrpi še en dan, da gremo vsi skupaj jutri na Sveto goro Mariji se zahvalit, ker je nama izprosil rešenje iz smrtne nevarnosti.“ Slišim, da se more pripeljati prav do cerkve, zato se bova peljala jaz in mati, vi drugi pa pojte peš.“ Sin mu odgovori na to: „Je že prav, rad vas ubogam, saj je moja dolžnost; pa tudi veste, da sem vas vselej slušal.“

Drugi dan se napravijo vsi na Sveto goro, kakor so se bili zmenili prejšnji večer. Med potjo je Anton pripovedoval mlademu Galvagni-u, koliko sta trpela oče in mati. Ko pridejo v cerkev Matere Božje, pokleknejo sredi cerkve in tako goreče in pobožno molijo, da kar z mesta ne morejo. Potem so opravili spoved in pri sv. maši prejeli sv. obhajilo. Dolgo so se še potlej priporočevali Mariji. Ko odmolijo, gre stari Galvagni k cerkvenemu oskrbniku ter dá lep dar za cerkev in več zlatov za sv. maše. Veseli zapusté zdaj sveti kraj.

Stari gospod in stara gospa sta bila zdaj tako okrepčana, trdna in zdrava, da še pred nikoli ne tako. Ravno poldne je zvonilo, ko so prišli naši romarji v Solkan. Po kosilu reče stari Galvagni: „Zdaj bom pa jaz spolnil svojo dolžnost in hočem plačati vsem, kdor koli je meni kaj dobrega storil in postregel v bolezni.“ Najprvo pokliče krčmarja in mu tako govori: „Oče! povejte mi zdaj, koliko sem vam dolžen za to, kar ste mi storili in dali v bolezni. Vi povejte le za-se, zakaj Antonu in Kortoni bom že posebej dal; danes hočem vse poravnati, ker jutri grem domóv.“ Krčmar pravi: „Če se vam ne zamerim, vse skup znaša 250 gld.; če bi se pa vam morda preveč zdelo, pa naredite, kakor previdite.“ Gospod pravi: „Ni preveč ne, še malo se mi zdi, zato mislim, da bo toliko vam všeč.“ Zdaj odšteje krčmarju 300 gld. Krčmar se lepo zahvali in želi gospodu dobro stanovitno zdravje. Plačal je potem tudi zdravnika in pogrebščino za kočijaža, ki je bil umrl precej potem, ko sta ga bila konja povozila. Bogato je obdaroval gospod tudi vso krčmarjevo družino. Zdaj pa je gospod vprašal Antona in Kortono: „No, koliko sem pa vama dolžen? koliko bosta hotela imeti? Vidva sta bila v resnici najina angelja; vidva sta naju ohranila pri življenju, posebno še s toliko in tako skrbno postrežbo. Le povejta torej, koliko bi rada, s hvaležnim srcem bom vama dal.“ Kortona pravi: „Res, dobri gospod!

dosti sva trpela z vami, pa saj to je bila najina dolžnost. Ravno dela sva iskala in Bog nama ga je dal, ko je vas in vašo gospo nama dal v skrb. Torej če nama daste kaj, bo dobro, če pa ne daste nič, bode pa tudi brez zamere. Samo to vas prosim, dobri gospod, ako bi mogoče bilo, da bi nama dobili kako službo, da bi si pošteno pridobivala potrebni živež. Revna sva prav do dobrega, nimava domovja in ne stanovanja, ne denarja in ne oblačila, pa rada bi se preživila z delom, da bi ga le dobila.“ — „Tu imata vsak 100 gld. za svoj trud; zaradi službe se bomo pa že jutri zmenili, pred se hočem še s svojim sinom posvetovati.“

Kmalu sta bila sin in oče edina o Antonu in Kortoni. Zató ju pokliče proti večeru k sebi ter jima tako-le govori: „Spoznal sem vaju, da sta pridna in pobožna, zato si družega ne želim kot vajine sreče. Pripomogel bom vama do nje, kakor morem. Sklenila sva jaz in moj sin, vama službo dati v naši hiši v Benetkah, če bosta zadovoljna. Ti Anton boš delavec v štacuni, ne boš zastonj delal, dobro te bom plačal. Kortona bo pa pri nas vratarica, pa bo tudi pomagala v kuhinji, kaka drva bo prinašala, posodo pomivala in bo kuharici pri rokah, da bi jo kam pošiljala. Stanovanje bosta imela zdolej pri velikih vratih, dobro hrano in plačo bom vama dajal. Preskrbljena bosta po takem z vsem, in sicer ne le do moje smrti, ampak naložil bom tudi svojemu sinu dolžnost, da bo moral skrbeti za vaju, če še tako dolgo živita. Kako vama je všeč ponudba?“

S čim bi se li moglo Kortoni in Antonu bolj ustreči kot s tako ponudbo? Veselja so jima solze stopile v oči, iskala sta v zahvalo besede, ali nista jih mogla najti primernih. Rekla sta le: „O predobri gospod, nisva vredna tolike milosti, kdaj sva si je neki zaslužila? Preslaba je najina hvala, Bog naj vam povrne, On le je dosti mogočen. Midva si pa bova prizadevala, da bi vedno bila vredna vaših dobrot.“ Rekši poljubita gospodu s srčnim veseljem roko. — Drugi dan se odpravijo vsi prav zgodaj v Benetke.

Srečna sta bila Anton in Kortona v novem kraju. Služba je jima bila lahka, z veseljem sta jo opravljala. Spominjala sta se včasih Kortonice; vprašala sta se takrat: „Kaj misliš, je li Kortonica srečna?“ Tudi ti, dragi bralec, draga bralka, si morda radovedna, kako se ji godi pri njenih novih stariših. Prestavimo se torej v mislih iz krasnih Benetek v gorato Koroško in obiščimo Kortonico!

XI.

Kortonica pri Primoževih.

Od začetka je Kortonica zelo pogreševala svoje stariše, posebno matere; vedno je žalovala za njimi, ali se vé da zastonj. Tolažila jo je Marta, kakor jo je vedela in znala. Dala ji je zdaj to reč, zdaj drugo, ter ji obetala, da mati kmalu pride. Vselej jo je lahko umirila. Ker pa matere le ni bilo, pozabila jo je kmalu popolnoma, kakor otroci znajo, ki se ne menijo dosti za drugo, samo da niso lačni in da se kratkočasiyo. Popolnoma se je torej Kortonica udomačila pri Primoževih; pa tudi domači so jo od dne do dne rajši imeli. Lastni stariši ne morejo svojega otroka bolj ljubiti, kakor sta Primož in Marta ljubila Kortonico; pa saj je bila tudi tako ubogljiva, pohlevna in prijazna, da boljšega otroka iskati ni bilo. Bila je tudi čednega obraza in lepe postave, vsem je dopadla.

Zgodaj je Kortonica vstala vsako jutro; lepo se je umila in napravila, pokleknila je potlej in pobožno odmolila svojo jutranjo pobožnost. Šla je potem k svojim sedanjim starišem, voščila jim je dobro jutro in je ponižno vprašala: „Kaj mi boste ukazali, da naj danes storim? Rada vas bom ubogala, kar mi porečete.“ Kortonica ni hodila nikoli v kako drugo hišo, ali pa da bi zahajala med otroke; vedno je bila domá pri materi, pomagala je, kolikor je mogla pri svojih letih.

Bil je lep spomladanski dan; milo je ogrevalo solnce zemljo, vidno so rastle cvetlice in drobni ptički so s svojim petjem z veseljem napolnovali vsako nedolžno srce, ko je Kortonica poprosila mater rekoč: „Ljuba moja mati! gori za našo veliko njivo je toliko dišečih vijolic, naj jih grem vam šopek natrgat.“ — „Ker rada ubogaš, le pojdi jih, prav vseč mi bo“, rekla ji je Marta.

Urno kot srna je stekla deklica, ter vijolic natrgala več šopkov. Vleže se potem v travo in rahlo zaspi. Koliko časa je spala, sama ni vedela; zbudil jo je neki tih pogovor onkraj meje. Bili so trije možaki, dobro so gledali krog sebe, in ker niso zapazili nikogar, dejali so: „Nihče nas ne sliši, zdaj se zmenimo!“ Kortonica zaslišavši te besede, prestraši se zelo; nič se ne premakne, vesela je bila, da je niso videli. Govorili so zdaj bolj tiho, vendar je slišala in razumela vsako besedo. Dobro je čula, ko je rekel eden svojemu tovarišu: „Ti boš stal tukaj, skrtil se boš v mejo, jaz

bom stal pa za tem grmom, ti Martin pa tam-le spredaj. Kedar se bo Primož pripeljal iz Celovca, kamor bo peljal poln voz žita na prodaj, takrat bomo pa planili na-nj. Navadno pride domov proti desetim. Martin bo skočil pred konje in je bo ustavil, midva pa bova stopila od svoje strani na Primoža, ti ga boš trdno prijel, jaz mu bom pa denarje pobral, potlej bomo pa urno zbežali. Nihče pa ne sme besedice izpregovoriti, da nas spoznal ne bode.“ Obljubivši si, da bodo tako storili, razšli so se.

Ko odidejo možaki, bilo je vse tiho. Kortonica vstane, teče domov in nese vijolice materi. Vsa je bila prepadena in bleda, zato jo je Marta vprašala, zakaj je toliko časa ni bilo. Kortonica je povedala materi, kaj je slišala. Mati pravi: „To morave očetu povedati, da se bode vedel varovati.“

Kortonica pové očetu ves pogovor možakov, kakor ga je slišala. Primož jo vpraša, ali je poznala tiste može, ona pa mu na to odgovori: „Oče, saj veste, da nikamor ne grem, zato nisem poznala nobenega; govorili so pa res tako.“ Oče pravi: „Prav si naredila, da si mi povedala to; ti bom že kaj kupil za to.“

Svetovala je Marta možu, da naj bi ne peljal jutri žita na prodaj, ker mu žuga nevarnost. Primož se pa ni dal ostrašiti. Ukazal je zvečer žita nameriti, katero je zjutraj zgodaj peljal v Celovec. Dobro ga je prodal; predno se je pa vrnil domov, šel je h gosposki in jej povedal, kaj ga čaka na poti; zato je prosil tri vojake, da bi ga varovali in roparje ujeli. Precej so mu je dovolili. Primož vzame vojake na voz in jim lepo plačilo obeča za brambo. Predno pridejo do odločenega kraja, reče Primož vojakom, da naj se po vozu vležejo, da jih bo z rjuho zagrnil in skril pred roparji. Vležejo se in on jih zagrne. Ko se pripeljejo do meje, kjer so bili možaki skriti, kar skoči nekdo pred konja, ustavi ju in zažvižga. Zdaj skočita dva druga na Primoža rekoč: „Hitro daj denarje, če ne — boš pa mrtev.“ Primož zakliče: „Možje! pomagajte!“ Ko bi trenil, skočijo vojaki po koncu in popadejo hudobneža, ki sta držala Primoža. Tretji je utekel. Zdaj ju uklenejo vojaki in peljejo v hišo županovo; Primož se je pa potem mirno domov pripeljal. Celó noč so varovali vojaki roparja, katera so drugi dan gnali h gosposki; ostro po postavi sta bila kaznovana. Tudi tretjega so kmalu ujeli in ga izročili sodnji. Bili so vsi trije Primoževi sosede, katerim je bil večkrat kaj dobrega storil.

XII.

Pridna učenka.

Odslej je imel Primož še veliko rajši Kortonico, saj ga je bila obvarovala velike škode in morda tudi smrti. Nakupil ji je zató vsa nova oblačila. Izročil jih je nji in tako le ji govoril: „Tu imaš vso novo obleko, veliko sem dal za-njo, pa namenil sem ti še nekaj družega storiti, ako boš zadovoljna.“ — „Kaj tacega, oče?“ — „Zdaj si ravno v pravih letih, da bi začela v šolo hoditi. Tudi rožanska nedelja ni več posebno daleč, ko se bodo šole začele v Celovcu, kajti tja te mislim v šolo dati. Boš li rada šla k nunam v šolo? Veliko lepega in koristnega se boš učila.“ Zdaj zgrabi Kortonica Primoževo roko, poljubi jo srčno in reče vesela: „Oče, ljubi oče! kako ste vendar dobri; dokler bom živa, hvaležna vam bom, nikoli ne bom pozabila take dobrote, molila bom vedno za vas. Prav veseli me, da se bom kaj naučila; čutim, da mi bo lahko: dobro glavo imam. Sama bi bila vas že prosila, da bi me dali kaj učiti se, kar si že bodi, ali nisem si upala; vesela sem bila, da me redite.“

„Prav je,“ reče Primož, „le spravi do tistega časa svoje reči skupaj; dal bom s teboj vse, česar ti bo treba in kar mora vsaka imeti, ki gre v nunski samostan v šolo.“

Kdo more popisati Kortoničino veselje? Komaj je čakala dne, ko se bo v Celovec odpeljala. Bog vé, kolikrat je preložila svoje stvari v skrinjici; družega ji ni hodilo po glavi, ampak samo to, kako se bo pridno učila.

Kmalu je prišel zaželeni dan. Primož jo odpelje v Celovec. Tu jo vpiše med učenke in jo nunam izroči rekoč: „Skrbite lepo za Kortonico, in učite jo v vseh potrebnih rečéh. Konec leta pridem pónjo, pred, mislim, da me ne bo; z veseljem bom plačal vse, kar boste zahtevale.“ Gospa mati vpraša Primoža: „Je li to vaša hčerka?“ „Ni moja, vzal sem jo za svojo od neznane matere.“ — „To je lepo,“ pravi nuna, „da daste svojo rejenko izučiti, česar nikakor niste dolžni. Bog bo vaš obilno poplačal za tako dobro delo. Le brez skrbi bodite, oče! z vsem bo Kortonica preskrbljena in lepo jo bomo poučevale. Prepričali se boste, kedar pridete po njo konec leta.“ Primož odide domov, Kortonico pa so dejale nune med druge učenke.

Prvi dan, ko se je šola začela, pridejo v šolo vodja, učenik krščanskega nauka in več nun, ki so bile učiteljce.

Brale so se učenkam šolske postave, po katerih se bodo morale celo leto ravnati. Vse učenke so poslušale, kar so brali gospod vodja. Posebno pazljivo je poslušala Kortonica, kar oči ni odmaknila od gospoda. Nune so se pogledovale, kajti niso še videle kmalu kake učenke tako pazljive. Po končanem branju gospa mati, t. j. predstojnica samostana, pokliče Kortonico vstati. Kortonica namreč ni še vedela, da mora učenka vstati, kedar je poklicana. Zdaj jo vpraša nuna: „Prav pazljivo si poslušala, povej nam tedaj, kaj si si zapomnila!“ Kortonica jame govoriti, skoraj kakor bi brala, vse je povedala, kar se je pred bralo, skoraj nič ni izpustila. Čudéč se poslušali so vsi pričujoči sedem let staro Kortonico; tacega spomina pri takem otroku ne bi se bili nikdar nadejali. Predstojnica jej reče: „Kortonica! srečna si, ki si dobila tako dobro glavo od Boga, hvaležna mu moraš biti za tak dar; rada moli in bodi ponižna, veliko se boš naučila prav z lahkoto.“

Prvo leto se je učila brati, pisati in nekaj številiti ali računati. To ji je bilo vse lahko, zlasti ker je brati že od doma znala; sploh pa je kazala za vse prav dobro glavo. Pisati ni znala prej še nič, zdaj se je še le začela učiti; prav veliko in z veseljem je pisala. Koj s konca je pokazala, da ima dobro roko za pisanje, zato je pa tudi vidno napredovala, tako da je konec leta pisala tako lepo, da so se vsi čudili nje pisanju, ki so ga videli. Pa tudi o drugih rečéh se je Kortonica konec leta dobro obnesla. Dobila je prvo darilo; zelo je razveselila ž njim doma svoje dobrotné stariše.

Tudi drugo leto se je Kortonica prav dobro učila. Posebno se je odlikovala v številstvu; najtežje naloge je v hipu izdelovala. Marsikaterega starega bi bila ugnala v kozji rog. — Nekega dne, ko so bile učenke same, vpraša ena izmed njih Kortonico in ji pravi: „Kortonica! ali ti dajo mati katerikrat kaj denarja, ker niso tvoja prava mati, ampak le krušna?“ „O dajo mi, dajo,“ odgovori Kortonica, „óni dan so mi dali nekaj krajcarjev, pa so mi rekli, da ne smem nikomur povedati, koliko sem dobila, drugače ne bom več dobila. Součenke radovedne, koliko je neki dobila, jo zelo nadlegujejo. Kortonica jim pravi: „Naravnost ne smem povedati, ker sem materi tako obečala, toliko vam pa povem, da si boste potem lahko izštevili. Poslušajte me: Ko bi mi dali oče tudi toliko, kolikor so mi dali mati in pa še enkrat toliko; brat bi mi pa dal tretji del tega, kar

so mi dali mati, imela bi potem sto krajcarjev. Zdaj mi pa povejte, koliko sem dobila!“ Součenke so se upirale, da bi izštevilile, pa jim ni šlo. Prosile so nune, da bi jim razjasnile nalogo, in še le te so jim povedale, koliko je Kortonica dobila. — Kaj misliš, mladi bralec, koliko je dobila?

Tretjo leto se je Kortonica učila zraven drugih šolskih rečij tudi laškega jezika, in sicer s tolikim vspehom, da je konec leta tudi že malo govorila. Bila je med nunami neka Lahinja; ta je imela grozno veliko veselje do Kortone, vedno se je ž njo lahko pogovarjala.

Četrto leto se je učila med drugim tudi muzike, in sicer je na glasoviru igrala tako mično, da se ji je vsak čudil. Posebno jo je veselilo, svete napeve igrati in zraven pesmi peti. Peto leto se je učila še kuharije in šivanja; tudi v tem je bila prva.

Približal se je zadnji dan šolskega leta. Komaj je Kortonica že pričakovala Primoža, da bi jo odpeljal domov, kar jo pokliče prednica samostana k sebi in ji tako pravi: „Prepričali smo se vsi, da si ti posebno dobre glave, tudi obnašaš se lepo, kar moramo vsi spričati, in izučena si že nekoliko; lahko si boš pridobila še več vednosti, zato želimo, da bi ti med nami ostala in stopila za zmerom v naš samostan, da bi bila nuna. Povej nam tedaj; ali bi te bila volja to storiti, ali pa boš nas zapustila?“

Kortonica je pazljivo poslušala besede prednice, potem pa pohlevno reče: „Častita gospa mati! lepo presrčno se vam zahvaljujem za tako ponudbo in veselo povabilo, da bi stopila v samostan. Prav žal mi je, da moram naravnost povedati, da ne čutim v sebi poklica za tako sveti stan. Vaše življenje me veseli, ker imate lepo priliko veliko skrbeti za dušo in si prislužiti nebesa; toda jaz med vami ostati ne morem in sicer zato ne, ker me vedno nekaj spodbada, da bi šla po svetu iskat svoje prave matere. Bog vé, kako se jim godi, kako so revni in koliko morda trpé. Rada bi jih šla iskat in jih tudi pojdem o prvi priložnosti, da jih še enkrat vidim in jim pomagam po svoji moči. Noč in dan bom rada delala za nje. Pojdem in ne bom mirovala pred, da jih najdem!“ Na to ji nuna odgovori: „Če je tako, ne bom ti več prigovarjala, ampak želim ti srečo, pojdi po svetu in angelj božji naj te spremlja, da srečno najdeš mater!“

Drugi dan je prišel Primož po Kortonico. Plačal je za njo vse, kolikor je bilo treba in se lepo zahvalil nunam

za trud, ki so ga imele ž njo. Tudi Kortonica se jim lepo zahvali ter se ganljivo poslovi od njih in od svojih součenk. Vsem so bile oči solzne ob ločitvi, videlo se je, kako so se imele rade.

XIII.

Na Primoževem domu.

Ko se Kortonica po dovršenih šolah pripelje domov, sprejeli so jo vsi domači s častjo, saj je bila izučena in izobražena, da malo katera v vsi okolici tako. Kakor je bila v šoli pridna, tako tudi doma ni lenarila in pohajkovala, kakor marsikatera, ki iz šol pride v domačo hišo, doma pa za nobeno delo prijeti ne vé in tudi ne mara. Vedno je imela dosti opraviti, saj se je lotila vsacega dela. Pomagala je materi v kuhinji, k vsemu se je tu pripravila. Pridružila se je tudi hlapcem in deklam in je ž njimi vred delala; pazila je na vsako najmanjšo reč, kako se opravlja. Če ni kdo kaj prav naredil, ali je kaj zamudil, ali kaj škode storil, ali pa kaj napačnega in pohujšljivega govoril, še tisti dan je Primožu povedala, da je svoje služabnike posvaril in poučil, in če to ni nič izdalo, spodil iz službe. — Kar je Kortonici časa ostajalo po njenih navadnih delih, zvesto ga je porabila vselej. Šivala je takrat pridno in narejala oblačila vsem domačim ljudém, posebno ženskam, pa tudi za moške je naredila marsikako reč.

Kakor sta jo oče Primož in mati Marta rada imela, tako so jo jeli sovražiti hlapci, in dekle in delavci; vsem tem je bila Kortonica trn v peti. Posebno so jo črtili hlapci, ker je očetu precej povedala, ako se je le kdo po noči umaknil iz hiše. Primož ni trpel ponočevanja pri svojih služabnikih; zato mu je bilo prav po volji, ker mu je Kortonica zatirati pomagala to grdo navado. Ali kaj, kar je enemu po volji, pa drugemu ni; tako je bilo tudi tukaj. Družina je čedalje bolj sovražila pridno Kortonico. Dejali so: „Dobro bi bilo pri Primoževih služiti, da bi te prevzetne ciganke (Kortonice) ne bilo pri hiši, pa le potrpijmo, kaj ne veste, da vsaka reč le nekaj časa trpi?“ — „Če je nihče ne bo spravil od hiše, jaz jo bom“, pristavil je hlapec, „le potrebne prilike mi je treba, vrtal in vrtal bom tako dolgo, da dosežem svoj namen; naj velja kar hoče, od hiše mora!“

Žalostna je bila Kortonica, ko je zvedela, da ji ne pravijo drugače kot „prevzetna ciganka“; zelo jo je bolelo

to, pritožila se je očetu in rekla: „Ne verjamete mi, kako mi je hudo, ker me domači vsi pisano gledajo ter me le prevzetno ciganko imenujejo. Pomagajte mi, če mi morete.“ Primož jo tolaži: „Vem, da ti more hudo deti to, ker si si v svesti, da te nihče ne more obdolžiti česa hudega, pa le voljno potrpi, jaz ti bom že pomagal, kolikor je v moji moči.“ Primož je posvaril svoje posle zaradi pritožbe Kortoničine; ali to ni nič pomagalo, bilo je le smola na ogenj, še bolj so jo črtili. Prevzetno so jo pa zato imenovali, ker z nikomur ni hotela kake posebne prijaznosti imeti; sicer pa je bila dobra in prijazna z vsakim, posebnega znanja pa ni imela z nobenim; bila je bolj sama za se, tiha in malo besedij.

Nekega dne reče Kortonica prav prijazno Primožu: „Dragi moj oče! prav lepo vas prosim, dovolite mi, kar vas bom prosila.“ — „I zakaj ne. če boš prosila kaj pametnega.“ — „Dovolite mi, da grem na božjo pot.“ — „Kam!“ — „Na Sveto goro pri Gorici.“ — „Zakaj pa ravno na Sveto goro misliš romati?“ — „Neki notranji glas mi pravi, da tam pri Mariji bo dobilo moje srce mir in tolažilo, saj veste, kako sem nesrečna. Čisto med tujimi ljudmi sem tukaj, vse me sovraži in psuje. Da bi mi vi ne bili prijazni, kar zbežati bi mi bilo. Tudi mislim tam zvedeti, kje so moji stariši, kajti slišala sem, da so se od tukaj obrnili proti Sveti gori.“ Primož ji nato reče: „Prav veselé me tvoje misli; ali kaj boš revše, ki si še tako slaba, ni te spustiti med svet še; premalo si še izkušena, le potrpi še nekaj časa, Bog ti bo že poslal priložnost, če mu je tvoja misel všeč.“ Kortonica je izprevidela, da mora Primož prav imeti, zato se je udala njegovim besedam; v srcu je pa vendar še gojila vroče želje, da bi ji Bog še kedaj dal priti do predragih starišev.

XIV.

Huda ura.

Drugo poletje, od kar je Kortonica dovršila šole in ostala doma, pride nad Primoževo posestvo in okolico velika nesreča. Bilo je ravno sv. Urha dan ob dveh popoldne, kar se privlečejo grdi črnosivkasti oblaki od južne strani. V zraku vre kakor vroča voda v kotlu; grmeti jame in bliskati se, da je strah in groza. Kar na enkrat pa se vsuje strašna, kot orehi debela toča izpod neba in neusmiljeno pobije vse, kar je rodovitna zemlja obetala pridnemu kme-

tovalcu. Naredila je toča silno veliko škodo. Ljudje so vpili, jokali se in molili, ali vse je bilo zastonj: toča ni nehala pred, dokler ni bilo na polju do čistega zdrobljeno. Tudi Kortonica je pokleknila v svoji sobici v kot, milo je tu jokala in zvesto molila, kakor da bi se ji dozdevalo, da bo ta nesreča napravila njej še veliko večjo žalost in bridkost, kakor drugim. Drugi dan gre Primožev veliki hlapec, ki se je posebno rad prilizoval gospodarju, po vseh njivah ogledovat, koliko škode je naredila toča, da bi vedel doma povedati, ali je še kaj upanja ali nič, da bi še kaj odrastlo. Hlapec pride domov in tako sporoči: „Oče! prav veliko škodo je nam napravila toča, marsikaj se še morda obraste, pa prevelikega upanja ne moremo imeti, preveč je zdrobljeno.“

„He, kar je, pa je!“ pravi Primož zvedevši žalostno sporočilo; „ker nas je Bog obiskal z veliko nesrečo, da nam je vzel vso letino, ki je lepo kazala, moramo za dobro vzeti. Bog že vé, kaj dela, saj je nas že večkrat obdaroval z dobrimi letinami. Da nam pa je zdaj poslal nesrečo, smo pa tudi zaslužili; Bog daj, da bi nam to bilo v dušni prid!“ Hlapec pravi: „Prav lepo govorite, oče! in tolažite sami sebe, ker pravite, da kar Bog naredi, je vse prav narejeno. Res je to, ljudje pa pravijo drugače, in to je ravno tako res. Pravijo namreč, da je vse te nesreče kriva naša Kortonica, ker ona je ciganka, vsaka ciganka je copernica, naša se je pa še v šolah posebej izučila v tej reči. Dokler bo Kortonica pri vaši hiši, pravijo ljudje, tako dolgo bo vsako leto pobila pri nas toča.“ Hlapec s temi besedami ni drugzega želel, ko da bi Kortonico spravil od hiše. Primož ga zavrne s hudo ter mu reče: „Pojdi se solit s tacimi praznimi verami in s pregrešnimi vražami; kaj mar misliš, da sem jaz tudi tako neumen ko ti? Kaj ne veš, da so take vraže zoper božje zapovedi? Bog bi nam gotovo ne bil prepovedoval kaj tacega verovati, ko bi to bilo res. Ali ne veš, da se ne zgodi najmanjša reč brez volje nebeškega Očeta? Kako si moreš misliti o Bogu, ki je vsemogočen in neskončno moder, da bi ciganskim babam v roke dal svoje gospodarstvo nad svetom! Glej, kako si bedast. Da bi znale babe točo narejati, naredile bi veliko lože dež, katerega včasih zelo potrebujemo in ga moramo večkrat prositi.“

Zvedela je Kortonica kmalu, kaj je govoril priliznjeni hlapec očetu in da jo je obdolžil čarovanja. Bila je zato žalostna brez mere; noč in dan se je jokala, ni mogla ne jesti ne piti, vidno je hujšala. Pa ni le samo žalovala, iskala si

je tudi tolažila; srčno je molila, da bi jo Bog rešil sovraštva hudobnih ljudij. Šla je nekega dne k materi, milo ji je po-tožila svoje težave in vsa v solze vtopljená to-le govorila: „Ljubezniva mati! dobro veste, da sem nedolžna v tej reči, kar me dolžijo; obdolžili so me, da sem čarovnica, da sem točo naredila in da bo toča vsako leto pobila, dokler bom jaz pri vaši hiši. Vidim zdaj, drugače ne more biti, morala bom vas zapustiti; neskončna žalost je zá-me to. Kam se hočem reva obrniti, nimam očeta ne matere, nimam nobe-nega prijatelja, nobene prijateljice. Samo vi ste mi še dobra mati, pa kaj mi to pomaga, ločiti se bom morala tudi od vas. Tukaj ne morem več ostati, kajti vse me sovraži in črti, ne vidim ga v celi soseski prijaznega obraza. Rajši trpim vse drugo, le tega ne. Rajši bom trdo delala in se opirala pri ptujih ljudéh, dokler bom živa in zdrava. Vam pa, preljuba mati, naj Bog vašo ljubezen do mene poplača z nebeškim veseljem, le tacega darila je vredna; zakaj vaša prijaznost do mene je, ki me še nekoliko tolaži, ki me varuje, da ne obupam.“ Lepo potolaži Marta Kortónico: „Ljuba moja! nikar ne žaluj preveč, spominjaj se, da če tudi nimaš ne matere ne očeta tu na zemlji, imaš pa v nebesih najboljšega očeta in najboljšo mater: Bog je tvoj oče, Marija je pa tvoja mati. Če ti Bog pošilja bridkost, on te le skuša, ali mu boš še zvesta ostala; neizmerno te bo enkrat obdaroval za to, morda ti bo dal še srečo, da boš našla svoje stariše in da boš ž njimi srečna. Bog vé, kakšne namene ima s teboj, zató le na Njega zaupaj. On ti lahko pomaga vsak čas, če te tudi vsi ljudjé zapusté; če se pa Bog od tebe obrne, ves svet ti potem nič ne pomaga. Če se ti bo pa zdelo, da ti Bog le noče pomagati, ostani mu zvesta, misli si, kako kratko je življenje, večno pa bo trajalo nebeško veselje. Tedaj, draga moja, nikar ne žaluj preveč!“

„Res je to, kar mi pravite, in lepo me tolažite, pa kako je meni mogoče vse voljno prenašati, ker mi oče ne privoščíjo nikoli lepe besede, še ne pogledajo me z lepim očesom in če jih kaj prav lepo vprašam, ne dajo mi lepega odgovora, ampak le zavpijejo nad menoj. Pri tem se pa meni le to čudno zdi, kako me vendar morejo sov-ražiti oče, ki ne mislijo tako napačno, kakor drugi ljudje, in ki so me sicer sploh vedno kaj radi imeli; Bog vé, kaj sem se jim zamerila?“

„Ne misli,“ reče ji Marta, „da te oče sovraži; le težko se mu zdi, ker so mu povedali hlapci, da sta si ti in naš Joža

preveč prijatelja; tega pa on ne more trpeti, zato se grdo drži proti tebi.“

„Ljuba moja mati,“ pravi na to Kortonica, „Bog je moja priča, da to ni res; obdolžili so me zopet po krivici, kakor so me obdolžili čarovanja. Povem vam resnično, da imam res Jožeta rada, in kaj bi ga ne, saj sva zrastle oba pod eno streho, saj sva si kot brat in sestra, drugače pa ni bilo med nama ne najmanjše besedice. Zdaj vidim, da se jeza Primoževa nad menoj ne bo nikdar potolažila, morala bom v kratkem od hiše, vendar ne grem prej, da se mi ukaže. Božja volja naj se zgodi nad menoj, čudna so Gospodova pota. Težko se bom ločila od vas, vendar pa hočem vedno hvaležno srce ohraniti do očeta, ker so me dali toliko izučiti, da si bom lahko sama služila vsakdanji kruh.“

XV.

L o č i t e v.

Ostalo je zdaj vse tiho celi mesec, da so se pozabile malo neumne besede. Konec meseca — bila je ravno nedelja — reča po obedu Primož svojemu sinu vpričo Marte, da naj malo pri njima ostane, ker se mislijo nekaj sami pogovoriti. Ko so bili sami, izpregovori Primož: „Glej, Joža! star sem že in opešal sem, tvoja mati je tudi priletna, ne moreva več gospodariti, zató misliva vse posestvo tebi izročiti. Izgovorila si bova le, da nama boš dajal vsako leto potrebni živež, obleko in stanišče, saj dolgo nama ne bo dajati treba, slaba sva že oba. Izberi si torej nevesto, ki bo dobra žena in dobra gospodinja, da boš srečno živel z njo v miru in edinosti, kakor sem živel jaz s svojo Marto.“ Joža odgovori pohlevno: „Oče! prav je tako, samo prosim vas odloga osem dnij, da si premislim.“ Oče pravi: „Dobro, le premisli si, da mi poveš prihodnjo nedeljo, katero si si izbral za nevesto; Bog naj te razsvetli!“

Odslej je Joža pridno gledal, kako bi Kortonici odkril svoje misli in želje. Komaj je našel med tednom nekega dne priliko, da sta bila sama. Pri tej priložnosti je sklenil njej razodeti, kar je že dolgo nosil v srcu in kar ni smel več prikrivati. Rekel ji je: „Kortonica! sama sva zdaj, nihče naju ne vidi in ne sliši, povedati ti hočem, kaj so mi oče skrivaj naročili, namreč, da mi mislijo posestvo in gospodarstvo izročiti, pa ukazali so mi tudi, da si moram

poiskati nevesto in jim jo naznaniti. Povej mi, Kortonica, bi li ti hotela mene vzeti, najrajši bi se s teboj zaročil, druge pa ne maram nobene.“ Kortonica mu na to odgovori: „Pač škoda kaj takega meniti se, saj boš morda vedel, da bi oče nikoli v to ne privolili. Pa če bi bili oče tudi s tem zadovoljni, jaz bi ti sreče ne prinesla k hiši; saj vidiš, kako me sovraži vsa soseska, nihče bi ne hotel potlej z nama govoriti; kjer pa prijaznosti ni s sosedi, gre vse navskriž. Zató bom morala jaz od hiše, ne morem več prenašati tega sovraštva. Rada bi te osrečila, pa vidiš, da mi je čisto nemogoče. Poišči si druge neveste.“

Naglo so minili dnevi premisleka, prišla je nedelja in povedati je moral Joža, katero nevesto si je izbral. Po obedu ga Primož povpraša po nevesti. Joža pravi: „Le eno poznam, s katero bi mogel biti srečen, pa vém, da ne bo iz tega nič. Prvič bi vi ne bili zadovoljni, drugič pa ne vem, ali bi se ona dala pregovoriti, ali ne. Izbral sem si našo Kortonico za nevesto.“ — Primož se je premagal, da se ni razsrdil nad sinom, ampak obrne se proti Marti in mirno reče: „Vidiš, stara, kaj sem ti pravil, pa mi nisi hotela verjeti!“ Proti Jožetu pa reče: „Ne zamerim ti, da si si izbral Kortonico za svojo nevesto, ker ona je res dobra, pridna, pametna in pobožna, utegnila bi biti dobra gospodinja. Da bi je jaz ne bil poznal, ne bi bil potrosil toliko denarja za nje pouk. Pri vsem tem ti pa povem, Joža, da tega ne dovolim nikoli. Ne bom ti branil, če si izbereš revno deklo, če prav bi lahko veliko priženil na naše reči. Kortonice pa nikakor ne k hiši, po nji bi izgubila svoje dobro ime; kdo vé, kdo in kaj je bil Kortonici oče? Tudi je ona ciganskih starišev, kar je vsem predobro znano, zato ji pravijo ciganka. Nočem, da bi pri moji hiši ciganje in ciganke gospodarile, smijali bi se nam vsi sosede in znanci, in to po pravici.“ Na te resnične očetove besede odgovori Joža samo to-le: „Oče! dobro veste, da vas žalil nisem nikoli, ubogal sem vas vselej, ubogal vas bom tudi zdaj; ker mi ne dovolite zaročiti se s Kortonico, povem pa naravnost, da se zaročil z drugo nobeno ne bom.“ Oče reče nato sinu: „Pojdi hitro in povej Kortonici, da le tri dni še sme biti pod našo streho, četrti dan boš napregel in jo peljal v Celovec, tam naj si poišče službe. Dosti je že stara in toliko že zna, da se lahko sama preživi; jaz ji nisem nič več dolžen, spolnil sem svojo obljubo.“

Joža pové Kortonici to očetovo povelje, ona mu pa mirno reče nato: „Meniš, da si mi kaj novega povedal; dobro

sem vedela že prej, da bo taka z menoj. Prosim te, Joža, pojdi k očetu nazaj in povej jim, da nisem k smrti obsojena hudodelnica, kateri dajo tri dni odloga, da se pripravlja na zadnjo uro, zato grem ne čez tri dni, ampak precej jutri od hiše. Nocoj še lahko spravim svoje reči skupaj. Jutri pa, če me ti pelješ, ljubo mi bode; če pa ne, najela bom družega.“

Primož je bil s Kortoničinim sporočilom zadovoljen, zato reče, sinu, da naj še danes pripravi voziček, da jo bo jutri peljal proti Celovcu. — Zadnjo noč ni Kortonica nič spala v Primoževi hiši; ko je pospravila in zvezala skup svoje reči, pokleknila je k molitvi, milo se je jokala, kajti strašile so jo misli, kakšna ji neki bode prihodnost. Ne bi si bila prej kedaj mislila, da ji bo tako težka ločitev. Rekla je sama proti sebi: „Bog zna, kako se mi bo godilo pri tujih ljudéh. Pa naj bo vse k božji časti, saj me tolažijo besede dobre Marte, da imam najboljšega očeta v nebesih, in da mi je najboljša mati Marija.“

Kmalu je prešla noč, napočila je zarja zadnjega jutra za Kortonico v Primoževi hiši. Poklicana k zajutreku gre že vsa napravljena za pot, bila je zelo žalostna in objokana. Molčé použije, potem pa stopi k Primožu in reče z milim glasom: „Dragi moj oče! Prav lepo vas zahvaljujem, da ste me imeli toliko časa pri hiši, posebno pa zato, ker ste imeli toliko troškov zaradi mene. Dokler bom živa, iz srca vam bom hvaležna zato; zvesto bom molila za vas. Odpustite mi, če sem vas kedaj razžalila, — mislim, da radovoljno vas nisem nikdar; povem pa, da sem čisto nedolžna, česar me ljudje dolžé. Zdaj grem, prav grenka mi je ločitev; zdi se mi, kakor da bi šla v smrt, saj ste vi bili meni vse. Bodite zdravi, sreča naj bo pri vaši hiši!“ Molčé jo poslušá Primož, vendar mu solze igrajo v očéh, potem reče ves ganjen: „Ljuba moja! iz srca sovražil te nisem nikoli, da pa moraš od hiše, to tirjajo okoliščine — dobro so ti znane. Prazna pa ne pojdeš od hiše, tu imaš sto tolarjev za doto od naše hiše. Pa tudi po svojem očetu imaš nekaj dobiti. S pomočjo pisma, ki mi ga je izročila tvoja mati, sem iztirjal za te naloženi denar, katerega je zdaj ravno 450 goldinarjev. Glej! lepo doto imaš, lahko si ž njo pomagaš. Pojdi zdaj srečno in Bog ti daj, da najdeš v kratkem svoje stariše, kar si želela že dalj časa. Ako jih najdeš, postrezi in pomagaj jim, morda potrebujejo pomoči. Boga ne zapusti, in Bog te bo vedno varoval.“ — Zdaj mu Kortonica zadnji-krat poljubi roko in ga še enkrat zahvali.

Zeló ganljiva je bila ločitev Kortoničina od Marte. Obe ste iskali besed za slovo, ali niste jih mogli najti, vsak glas je bil vtopljen v žalost in solzé. Molčé ste se objeli, z vso silo je Marta komaj izihtela besedice: „Z Bogom, Kortonica, bodi srečna!“ — „Srečni tudi vi,“ odgovorilo je dekle, da se je komaj slišalo. Tudi od hlapcev in od dekel se je Kortonica poslovila; vsakemu je segla v roke ter ga prosila, da naj ji odpusti, če ga je kedaj razžalila. Vsedla se je potem na voziček, ki je kmalu ž njo odrdral proti Celovcu. Z žalostnim srcem se je še enkrat ozrla na Primoževo hišo, ki je naglo izginila izpred njenih očij. Dolgo so gledali domači za njo, nekateri so jo v resnici težko pogrešali; nekaterim je pa očitala vest, da so hudobno ravnali, ker so preganjali nedolžnost; kesali so se tega morda, ali popraviti se ni dalo več.

Na poti reče Joža Kortonici: „Le eno željo sem še imel, in ta je bila, da bi se s teboj zaročil. Ali oče mi tega ne pusté, zato bom moral tebe pozabiti, druge pa iskal ne bom, kolikor zdaj mislim. Tebi pa Bog daj srečo, kjerkoli boš. Radoveden sem, kako se ti bo godilo; zató bi rad, da bi mi kedaj pisala; pa ne bom te prosil za to, ker vidim, da mora najina ločitev biti popolnoma; je že božja volja tako. V Celovcu te bom izročil svojemu prijatelju trgovcu K., da ti poišče službo, če si s tem zadovoljna.“ Nato mu reče Kortonica: „Lepo te zahvaljujem za tvojo prijaznost proti meni, zeló mi je ta sladila grenko življenje zadnje leto v vaši hiši; Bog te poplačaj za to! Veš kaj pa, Joža! v Celovcu si ne mislim službe iskati, preblizu sem tu domu; nevoščljivi jeziki me lahko tudi tu dosežejo. Kdo me bo imel v službi, če se čez-me spravijo opravljivci in opravljivke vaše vasi? Šla bom daleč po svetu, kjer me nihče ne bo poznal in nič vedel o meni. V rokah imam vsa potrebna pisanja, zató bom šla lahko brez strahú, kamor se mi bo zljubilo.“

Joža pripelje Kortonico ter jo izroči svojemu prijatelju rekoč: „Glej, dragi prijatelj! pripeljal sem ti sestrico Kortonico, preskrbi jo z vsem potrebnim, dokler bo pri tebi; povrnil ti bom vse z veseljem. Ker pa ona nima veselja, da bi ostala v Celovcu, če bi se ji primerila tudi dobra služba, prosim te, da jo prepelješ kam dalje, saj hodiš daleč okoli po kupčiji.“ „Prav tako,“ pravi nato trgovec K., „težko se tukaj dobi dobra služba za tako mlado deklico. Čez dva dni grem v Gorico, če jo bo volja, lahko prisede k meni na voz, in kmalu bo v Gorici. Tam se ji bo gotóvo primerila kaka služba.“ Zelo je bila Kortonica tega

vesela, ker je vedno želela priti v Gorico in tam povprašati po svojih pravih stariših.

Primožev Joža se je kmalu moral k domu vrniti, ker ga je čakalo doma dosti dela. Ni mogel tedaj čakati, da bi se Kortonica odpeljala v Gorico. Poslovil se je torej pred od nje. Prav ganljiva je bila ločitev. Srčne pozdrave je poslala Kortonica po njem do Primoževih.

XVI.

V s l u ž b i.

Še tisti teden se je odpeljal trgovec K. s Kortonico v Gorico. Prišedši v gostilnico, povprašata, kje bi se kaka služba dobila. Krčmar pravi: „Ravno sinoči je bila pri meni neka plemenita gospa; vprašala me je, ali vem za kako mlado žensko iz Kranjskega ali pa iz Koroškega, precej bi jo rada v službo vzela. Vendar pa jaz nerad svetujem v to službo; kajti ta gospa mora biti kaj sitna, ker ima vsako leto več dekel, nobena ti ne pretrpi leta. Res dobro plača, pa je neki tudi neskončno huda, zato nima zdaj nobene dekle.“ Kortonica pravi: „Naj bo huda, kakor hoče, eno leto bom že prebila pri nji, če me sama po sili ne spodi iz službe. Če prav drva seka na meni, bom že potrpehla.“ — „Le počakaj tukaj, grem poprašat gospo, če ni še dobila druge; kmalu pridem nazaj in ti povem, kaj in kako,“ pravi krčmar in gre h gospej. Krčmar pride kmalu nazaj in veli Kortonici, da naj gre kar precej h gospej.

Gospa bistro pogleda Kortonico od glave do nog; bila ji je všeč. Gospa jo povpraša, od kod da je doma in kaj vse zna. Kortonica ji pove v kratkem vse resnično, kar jo je vprašala. Gospa jej potem pravi, če hoče pri nji služiti, da bo imela vsak mesec pet goldinarjev plačila, in če bo pridna, še pogosto zraven kak dar. Kortonica pravi, da je s tem zadovoljna in bo stopila v to službo, tudi obeča, da si bo prizadevala gospej vselej ustreči. Nato ji reče gospa: „Povem ti pa, da boš morala biti potrpežljiva; veš, ljudje pravijo, da sem sitna, da sem huda in da mi nihče ne ustreže. Spoznam, da imam svoje misli in želje; pa jaz vsakomur dobro plačam, kdor je v moji službi, zato pa tirjam tudi, da mi mora delati, kakor jaz hočem. Povem ti tedaj, rada stori vse natanko, kar ti ukažem, in tiho bodi, če bom nad teboj vpila; jezikanja in odgovarjanja jaz kratko

malo ne trpim. Zdaj pojdi, prinesi, kar si pripeljala s seboj, danes še stopiš v mojo službo.“

Kmalu je Kortonica prenesla svoje reči v hišo, kjer je stanovala njena gospa. Prvi dan ji ni dala nobenega dela, ampak rekla ji je: „Pojdi po mestu pogledat, zakaj potlej ne boš mogla okoli hoditi, danes se naglēj, da le do večera prideš domov.“

Kortonica stori z veseljem, kar ji ukaže gospa. Čudno se ji je zdelo vse, saj ji je bilo vse novo. Najhujše ji je bilo, ko je slišala ljudi govoriti, pa jih nič ni razumela, da si je že precej znala laški. Mislila si je: „Kakšen jezik neki govore tukaj, ker dosti besed ne razumem; kako bom vendar mogla med njimi živeti, ker se moram ž njimi pogovoriti. Pa saj se bom lahko še naučila, česar zdaj ne znam, saj sem še mlada.“ Tako premišljeva je hodila počasi iz ulice v ulico, iz trga na trg, kar sreča pred veliko farno cerkvijo neko žensko, tudi mlado, ki se ji je pa prav znana zdela, zato jo kar slovenski nagovori: „Povej mi, povej, kako se pravi pri tej cerkvi?“ Druga, vesela slišati domačo besedo, hitro odgovori: „To je farna cerkev sv. Ignacija na Travniku.“ Potem jo ta vpraša, odkod da je doma, ki zna slovenski. Kortonica ji pravi: „Iz Koroškega sem doma, pa sem prišla služiti v Gorico.“ Druga reče: „Tudi jaz sem prišla iz Koroškega in služim tukaj.“ — „Iz katere vasi si prav za prav.“ — „Iz Borovelj.“ — „Jaz tudi iz Borovelj!“ — „Zato si se mi tako znana zdela, da sem te slovenski nagovorila.“ Zdaj sta se še-le spoznali in do dobrega pogovorili. Obečali ste se obiskovati ter ste postali prijateljici.

Dan se je nagnil, večer se bliža; Kortonica hití domov, boji se zameriti svoji novi gospodinji. Ko pride domov, sprejme jo gospa prav prijazno in ji reče: „Kortonica! danes te ne bom silila še k nobenemu delu; tu imaš večerjo, potem se pa spravi spat, da se počiješ, vem, da si trudna.“ Kortonica poljubi gospej roko in ji želi lahko noč, pa pojé svojo večerjo in se spravi spat.

Drugi dan vstane Kortonica prav zgodaj, da svoje reči v red spravi, potem pa skuha zajutrek; prav zadovoljna sta bila ž njim gospod in gospa. Po zajutreku pride gospa k nji in ji reče: „Vsedi se in poslušaj, kaj ti bom povedala, kako se moraš obnašati, ako hočeš, da boš ostala v službi pri meni. Vsak dan boš morala zjutraj že ob štirih vstajati. Ko se napraviš, poklekni in odmoli svojo jutranjo molitev. Potem boš morala šivati do šestih, potlej je sv. maša, k

sv. maši pa moraš iti vsak dan. Potem boš skuhala zajutrek kakor danes. Po maši pa ne smeš nikoli nikamor; dobro vem, koliko časa maša trpi. Ko boš postelje postlala in prah pobrisala ter pometla, pojdeš, kamor te bom poslala. Domov prišedši boš pa kosilo pripravila, kakor ti bom vsak dan posebej rekla. Ko boš po kosilu pomila in pospravila, boš šivala ali pa nogavice pletla po leti do petih, po zimi do štirih; potlej pojdeš pa večerjo kuhat, po večerji boš pa spravila vse v kraj in se spat vlegla. Tako bo moralo biti vsak dan. Ali si si zapomnila?“ — „Dobro, skušala bom vam vedno ustreči.“

Dobro je bilo, vse je šlo po sreči prvi mesec. Gospa je bila s Kortonico prav zadovoljna. Drugi mesec je pa že jela gospa nad deklo godrnjati zavoljo vsake najmanjše reči. Ni skoraj minulo dneva, da ne bi je gospa ozmerjala in okregala. Ni ji kmalu kake reči prav storila, vsako reč je grajala. Pri vsem tem je pa gospa še včasih kako za uho priložila Kortonici. Voljno je dekla pretrpela vse te težave. Vedno potrpežljiva ni odgovarjala gospej nikoli kake besede. Mislila si je, saj bo minulo; leto bo poteklo, pa pojdem drugam v službo. Vsi so občudovali potrpežljivo Kortonico, ker zdavnaj že ni ostala nobena dekla tako dolgo, kakor ona. Da-si je bila gospa res grozno nevšečna, sitna in huda, vendar jo je jeza naglo minula. Kedar je gospa Kortonico udarila, bila je takoj dobra; komaj se je še okoli obrnila, stopila je h Kortonici in ji rekla: „Ne zameri! Veš, pre-naglila sem se, preveč sem nagle jeze. Na to-le, da ne boš huda.“ Pa ji je dala srebern tolarček.

Najhujši dan za Kortono pa je bil sv. Jakoba dan, to je tisti dan pred sv. Ano. Po zajutreku pokliče gospa Kortonico k sebi ter ji reče: „V štacuno pojdeš in boš kupila kave in sladkorja, pa tudi skusi dobiti prav dobrega mleka. Denarja imaš tu, mislim, da bo še kaj ostalo. Veš, jutri je sv. Ane dan, moj god bo, zato bodo popoldne k meni hodile gospe sreče mi voščit; ker pa vem, kako rade srkajo dobro kavo, skuhala je boš ti popoldne ob štirih za kakih šest ali sedem gospá.“

Ko so se jele gospe shajati, zakuri Kortonica in pristavi k ognju kavo in mleko; ali žalibog, jako je bila nesrečna pri tem opravilu. Ravno je mislila veliko poleno priložiti na ogenj, kar ji pade iz rok in ji prevrne mleko in kavo, da je na vseh stranéh teklo z ognjišča. Rada bi tekla Kortonica kupit druge kave za svoje denarje, toda med

vrti jo sreča gospa in jo vpraša, ali je že kava gotova. Kortonica vsa preplašena pové, kaj se ji je primerilo. Zdaj popade raztogočena gospa železne kuhinjske klešče in udari Kortonico z vso močjo po glavi, da je precej omedlela; kri ji je tekla iz glave. Gospa začne vpiti in klicati na pomoč. Gospe prileté v kuhinjo gledat, kaj se neki godi tukaj. Ko vidijo ranjeno Kortonico, dejale so: „Zdaj, zdaj bo umrla, naglo jo denimo na posteljo in pošljimo po duhovnika, da bi jo deli v sv. olje, — tudi po zdravnika bi bilo dobro, morda še ni vse zamujeno.“ — Vse so tako storili. Kmalu sta prišla zdravnik in duhovnik. Deli so jo v sveto olje, zdravnik pa je skušal kri ustaviti; vendar nekaj težko mu je bilo to delo, ker je bila rana velika, lasjé so mu pa bili celo na poti. Odrezati jih je moral, da je zavezal rano. Vsa krvava je bila postelja, na kateri je ležala Kortonica, ki se ni zavedela do družega dne. Prav pogosto jo je obiskoval zdravnik. Gospa pa ni povedala nikomur, da je ona jo tako zelo udarila, rekla je le, da je Kortonici slabo prišlo, in ko je padla, se je tako hudo pobila. Zdravnik ji pa reče: „Gospa! ne govorite tega, vsak lahko pozna, da človek, ki pade, se ne pobije vrh glave, ampak kjer si bodi na kaki strani.“ Gospa pravi zdravniku: „Lepo vas prosim, ne pripovedujte tega nikomur, ampak le skrbite, da se ozdravi Kortonica, če ne, že vidim, imela bom težek odgovor.“ Zdravnik pa pravi: „Gospa! štirinajst dnij potrpite; povedal vam bom potlej, kako bo s Kortonico; za zdaj pa, kolikor je v moji moči, prizadeval si bom, da bi jej bilo bolje.“

Peti dan, ko pride zdravnik Kortonico obiskat, najde jo samo; vpraša jo, kako ji je kaj? Kortonica pravi: „Boljše mi je, mislim, da ne bo nič hudega, jutri bom skušala že vstati in opravljati svoja dela.“ „Tiho bodi, da ti je boljše,“ pravi ji na to zdravnik, „deset dnij moraš še v postelji biti, povedal sem že gospej. Nič se ne boj, tvoja rana ni nevarna, nobenih hudih nasledkov ne bo, popolnoma boš ozdravela. Gospej pa sem zató rekel, da bo težko kaj s teboj, da sem jo malo ostrašil, da ne bo tako neusmiljeno ravnala ne s teboj in tudi ne s kako drugo deklo.“ Kortonica je tedaj morala še štirinajst dnij ležati, pa saj je bila tudi počitka potrebna, močno je oslabela. Lepo ji je stregla gospa, in drugo deklo je dobila za ta čas, ko je ležala Kortonica. Ko je prvič vstala, prinese ji gospa lepo novo oblačilo v dar in ji reče: „Kortonica, nikar mi ne zameri, ker sem ti napravila take bolečine; pre-

naglila sem se, saj te nisem mislila tako zeló udariti, moja nagla jeza je tega vzrok; odzdaj pa le brez skrbi bodi, nikdar več te ne bom.“

Odslej je bila Kortonica v lepem miru; nikoli ji gospa ni rekla besedice. Šla je, kamor je hotela in če se je še tako dolgo zamudila, nikdar ni bila huda gospa zategadelj; vesela je bila, da je ozdravela. Med tem je imela Kortonica lepo priliko po svoji pravi materi popraševati, vendar pa ni mogla ničesar zvedeti. Samo toliko je zvedela, da sta Anton in Kortona stregla nekemu ranjenemu gospodu in neki gospej v Solkanu, in da sta šla potem nekam na Laško; kam pa prav, tega nihče ni vedel povedati.

Kortoničina prijateljica je že pred kresom zapustila Gorico, služila je zdaj v Trstu. Ko je zvedela, kako velika nesreča se je pripetila Kortonici, pisala ji je to-le pisemce:

Srčna prijateljica!

Zeló sem bila žalostna, ko sem zvedela, da te je tvoja huda gospodinja zeló ranila; svetujem ti zató, da pustiš službo, prej ko moreš. Pridi k meni v Trst; dobila ti bom tukaj kmalu dobro službo, katera ne bo tako težavna, kakoršna jo imaš zdaj; tudi trpela ne boš toliko, plačilo pa boš imela veliko boljše. Da bi bila jaz tako izučena, kakor si ti, lahko bi že zdavnaj dobila prav dobro službo. Prav lepo te prosim, stori kakor ti svetujem. Težko te pričakuje

Tvoja

zvesta prijateljica
Marija M.

V Trstu, dné 25. velikega srpana 18**.

Kortonica dobro spravi to pismo in nič ne pové gospej, kakšen nasvet je dobila. Ko je še šest tednov manjkalo do konca leta, katero je še Kortonica služila v Gorici, odpovedala je gospej svojo daljno službo ter ji rekla, da naj si poišče druge dekile. Gospa se zavzame nad to odpovedjo in pravi: „Kaj, ali res misliš iti preč in me zapustiti? Vsaj še eno leto bodi pri meni, rada ti primaknem nekoliko k tvoji letni plači.“ — „Gospá! ne zamerite mi, ne morem več ostati pri vas, služba ta je pretežavna za-me, preveč moram trpeti. Od takrat, ko ste me tako zeló udarili po glavi, me zmerom glava boli, menim, da ne bom več popolnoma zdrava. Prisiljena sem poiskati si kake bolj lahke službe, zato se bom obrnila proti Trstu.“ Gospa reče: „Kortonica! silno rada bi te še imela; ker pa le nočeš

ostati, siliti te ne morem, svetujem ti pa, da v Trst ne hodi.“ — „Zakaj ne?“ — „Zató, povem ti naravnost in odkrito-srčno: ti si prav čedna, zala deklica, velika nevarnost bo za te v Trstu, veliko je tam nevarnih prilik, tam je veliko zapeljivcev in nesramnih grdunov, škoda za té, če se ti primeri kaj napačnega.“ — „O gospa! tega se pa ne bojim. Kdor hoče hudoben biti, ta je lahko hodoben v Gorici, v Trstu in drugod; kdor hoče pa pameten biti, lahko je to povsod. Varovala se bom z božjo pomočjo vsake napake; v tovaršijo pa ne hodim tako že v nobeno. Pozabila pa ne bom nikdar besed svoje matere. Te besede mi vedno doné v ušesih, varovale me bodo vsega hudega.“

Kmalu je preteklo še zadnjih šest tednov Kortonici v goriškem mestu. Zadnji dan je spravila svoje reči skupaj in se lepo poslovila od gospé. Sedla je na voz, katerega je gospa sama najela in plačala s svojimi denarji. Srečno se je pripeljala k svoji prijateljici v Trst.

XVII.

Vožnja po morju.

Ni bila še Kortonica cele štiri dni pri svoji prijateljici v Trstu, že zvé, da je neka baronovka prišla iz Benetek, ki bi rada pri tej priložnosti deklo dobila v Trstu. Precej se napravi Kortonica, gre k nji in se ji ponudi v službo. Ko je baronovka zvedela, kaj vse zna to dekle, koj ji je bila všeč; obljubila je Kortonici deset goldinarjev na mesec plače ter ji rekla, naj še tisti dan prenese svoje reči v njeno stanovanje, ker drugi dan ne bo imela več časa za to; veliko drugega bo imela opraviti, morala bo namreč pomagati baronovki njene reči spravljati, katere misli drugi dan ob devetih zjutraj s seboj po morju v Benetke odpeljati. Kortonica je obečala, da bo vse tako storila, kakor ji je naročeno.

Drugi dan se je Kortonica, vkladaje oblačila in druge reči, obnašala tako umno, da se je že prvi dan zeló prikupila baronovki. Ko je bilo vse spravljeno, pošlje baronovka po nosača, da bi Kortonici pomagal na ladijo nesti, ker za-njo je bilo pretežko.

Sešlo se je na ladiji že čez petdeset potovalcev, kateri so bili namenjeni v razne kraje. Vsak se je vsedel,

kamor se je hotel, blago popotnikov pa je bilo shranjeno na posebnem kraju.

Ko odbije ura devet, začne se ladija majati in odmikati Trstu. Od začetka gre le polahkoma, potem pa čedalje hitreje, tako da ob desetih že nikjer ni bilo videti Trsta. Bilo je lepo vreme, nobena sapica ni pihljala, morje pa pokojno; kar nič se ni gibalo, da-si tudi je malokdaj popolnoma mirno. Vodja ladije reče svojim potovalcem: „Gospôda moja, pripravite se, danes bomo imeli hudo vreme, predno prijadramo v Benetke. Po večletni skušnji sem zapazil, da vselej po veliki tihoti morja kmalu nastopi huda ura.“

Komaj je odbila enajsta ura, že se prikažejo na podnebjü grozni, črno-sivkasti oblaki; kmalu je bilo pooblačeno vse. Da-si je bilo okoli poldne, bilo je vendar temno kakor o mraku. Dež je jel liti, kakor bi kdo vlival iz kake posode, zraven je pa bliskalo, kakor da bi bilo vse v ognju; strašno je grmelo in treskalo, vrelo je morje ko krop v kotlu. Zdaj privihrá močen, hud veter, velik vihar, strašen vriš in piš, tako znana vrtuna, da so vsi popotniki kot pred smrtjo trepetali v ladiji, ki se je zibala, ko orehova lupina na vodi. Taka nevihta je bila, da so vsi jokali in molili na ladiji; molili so taki, ki se morda popred niso pokrižali nikoli. Vsem se je zdelo, da jim zadnja poje. Vodja ladije je rekel: „Več let se že vozim po morju, pa še nisem doživel take nevihte, kakor je ta.“ Veliko so si prizadevali brodniki, da bi ustavili ladijo, toda ni jim bilo mogoče; namesto proti Benetkam gnal jih je vihar proti Dalmaciji. Zeló so se bali, da ne bi zadeli na kako drugo ladijo, kajti vse bi se zdrobilo, in težko bi jo kdo odnesel živ. Tudi so bili v nevarnosti, da bi jih vihar ne vrgel z vso naglostjo proti suhemu; vsa ladija bi se razbila in vsi bi potonili.

Naglo se bližajo Dalmaciji, že ugledajo imenitno mesto Kotor. Vsi se tresejo, kajti bili so v očitni smrtni nevarnosti; videli so, da se mora ladija razrušiti, če jih vihar z vso močjo vrže k suhi zemlji. — Dalmatinsko mesto Kotor je obdano z visokimi gorami, torej vihar ni imel več tolike moči, kakor na planem morju. Brodniki so si veliko prizadevali, da bi ustavili ladijo, predno bi še kam zadela. Prav težko jih je to stalo, vendar so srečno priveslali v luko kotorsko. Hitro so prišli ljudje na pomoč s čolnici, da so je pobrali iz ladije in na suho prepeljali. Šli so v mesto in se potaknili, kamor se je kdo mogel; vse gostilnice jih

je bilo polno; zeló so bili veseli, da so še pri življenju; vse je hvalilo Boga. Med tem pa vihar ni še pojenjal, cele tri dni je še razsajal. Videti je bilo, kakor bi se bil pekél odprl in sprle se vse podzemeljske moči in se vojskovale med seboj. Mirno so tičali popotniki po hišah, še prikazati se na ulici ni bilo varno zaradi silnega viharja.

Naša baronovka je dobila stanovanje za-se in za svojo deklo Kortonico v neki gostilnici. Zraven njiju je imel sobo že prileten gospod, ki je bil tudi iz Benetek doma, pa se z baronovko prav nič ni poznal, kajti Benetke so silo velike; ne poznajo se tam vsi prebivalci, kakor se poznajo kmetje v kaki še tako veliki vasi.

Kmalu se je baronovka seznanila s svojim someščanom; živi so bili odslej pogovori med njima, pa saj so bili potrebni zaradi dolgega časa.

Zvečer reče gospod baronovki: „Milostljiva baronovka! ali bi mi vi dovolili, da bi vaša dekla stregla tudi meni? Jaz ne potrebujem velike postrežbe, pa tudi mislim, da to tako ne bo dolgo trpelo, kmalu morda odjadramo proti domu.“ Baronovka pravi nato: „O prav veseli me, ako vam morem kaj postreči; le ukažite ji, česar boste potrebovali, vse vam mora storiti, kakor meni.“

Še tisti večer gre Kortonica h gospodu in ga vpraša: „Kaj boste ukazali? Pri svoji gospi sem opravila vse, zdaj so mi pa rekli k vam priti.“ Gospod pravi: „Druzega ne, kakor da mi malo posteljo popraviš in nekaj vode prineseš.“ Kortonica vse to z veseljem opravi in sicer tako urno, da se je gospod čudil. Ko vse opravi, želi gospodu lahko noč in steče ven; tresla se je po vseh udih, čudni, nerazumljivi občutljeji so se ji gibali v srcu. Celo noč ni zatisnila očesa, premišljevala je, kaj neki pomenijo ti posebni občutljeji. Drugo jutro, ko opravi vse pri gospej, gre zopet h gospodu, želi mu dobro jutro in pohlevno vpraša, kaj ima storiti. Gospod ji dá oblačila izkrtačiti in čevlje osnažiti. Urno opravi vse to Kortonica. Predno gre, poljubi gospodu roko, pa se zopet vsa trese. Gospod pravi: „Kortonica! povej mi, ali si zdrava? Gotovo, si bolna, ker se tako tresesh pri tacih letih.“ — „O gospod žlahtni! zdrava sem prav dobro, najmanjše bolezni ne čutim na sebi, samo kedar vam roko poljubujem, se vselej tresem. Bog vé, kaj to pomenja; vedno premišljudem, pa ne uganem vzroka temu.“ Gospod pravi: „Eh, to dela mlada kri, samo od sebe bo to prešlo, ko prideš med ljudi in boš bolj priletna.“

Četrty dan je bilo lepo prijazno vreme, svetlo je sijalo rumeno solnce, popolnoma se je umirilo morje. Z veseljem so zapustili popotniki kotorsko mesto in se spravili na ladjo, ki je bila že pripravljena za odhod. Ob osmih zjutraj se jame ladija majati proti Benetkam. Ker je bilo vreme toliko prijazno, ostali so večjidel vsi potovalci vrh ladije ter razgledovali široko morje in gorá vrhunce, ki so bili videti, kakor bi iz morja rastle.

Naši nam bolj znani popotniki se vsedejo skupaj na neko klop in se pomenkujejo razne reči. Zlasti je vedela baronovka dosti povedati o svojih ljudéh, kako zeló je bodo veseli, ker je srečno prestala toliko nevarnost. Tudi gospod je rekel, da tudi njega že težko čakajo domá.

Da-si tudi sta bila gospod in baronovka zeló zgovorna, vendar je jima zmanjkalo besed. Zato se obrne gospod proti Kortonici rekoč: „Od kod si pa ti domá? Gotovo nisi Tržačanka, jezik te razodeva.“ — „Nisem iz Trsta ne, tudi sem bila tu le malo dnij, prišla sem bila ravno iz Gorice.“ — „Tudi iz Gorice nisi domá, dobro vem, kako tam govore, več časa sem se že mudil v Gorici.“ — „Res, tudi iz Gorice nisem domá, ampak veste iz Koroškega sem.“ — „Iz Koroškega!“ začudi se gospod; „iz katerega kraja pa prav za prav?“ — „Ne prav daleč od Celovca v vasi, kateri se pravi Borovlje, kjer se govori le slovenski.“ — „Tedaj si Slovenka?“ — „Se ve da sem.“ — Gospod zeló vesel reče slovenski: „Dobro mi je znan tisti kraj, prebival sem več časa tam, znam tudi slovenski, kakor slišiš.“ Ni se mogla Kortonica prečuditi lepi besedi slovenski, ki jo je govoril gospod. Pogovarjala sta se odslej le slovenski.

Baronovka je bila do zdaj Kortonici prav prijazna; odkar je pa začela z gospodom govoriti slovenski, jela jo je od strani gledati; le malo je govorila. Gospod se pa ne zmeni za to in reče Kortonici: „Glej, tvoji gospodinji ni všeč, da govoriva slovenski, ker ne razume; misli, da jo opravljava; vidiš kako se grdo drži? Povej mi, bi li ti hotela k meni v službo iti?“ Kortonica pravi na to: „Prav rada bi služila pri vas, zato da bi vsaj včasih govorila mili materni jezik, pa pogodile sve se že z gospó; težko, da bi me izpustila.“ — „Bomo poskusili.“ — Zdaj se obrne gospod proti baronovki in jo prav prijazno nagovori: „Dobra gospá! nekaj vas bom prosil, kdo vé, ali me boste uslišali ali ne?“ Baronovka pravi: „Če je le v moji moči, kar me prosite, prav rada vam storim. Meni se dobro zdi, če mi kdo kaj

ustreže; tako tudi jaz vsakomur rada postrežem, če mi je le mogoče; torej kakšne so vaše želje?“ — „Prosim vas, gospá! pustite meni vašo Kortonico, dal ji bom letnega plačila ravno toliko, kolikor ste ji obečali vi. Vzel bi jo pa zato rad v službo, ker je Slovenka. Z velikim trudom sem se naučil slovenskega jezika, drag mi je zdaj, saj me spominja najlepših let mojega življenja, katere sem preživel na slovenski zemlji. Bojim se, da bi ga popolnoma pozabil, zato bi se rad včasih pogovarjal s Kortonico. Ako bi vi radi imeli deklo iz Trsta, pripeljal vam bom drugo. Večkrat grem v Trst, mnogo jih tam čaka na službo, izbral jo vam bom, kakoršno boste hoteli.“

Baronovka malo pomolči, potem pa izpregovori tako-le: „Ne prepustila bi dekle komu drugemu, vam pa, ki sva domačina, jo že prepustim, pa le če je Kortonica sama s tem zadovoljna.“ Zdaj seže Kortonica v besedo in reče: „Ne zamerite mi milostljiva gospá, da vas tako naglo zapustim. Prav rada bi še ostala pri vas, če bi mi ne pustili; zdaj sem pa že rajši pri gospodu, ki zna slovenski.“

Ko ladija prijadra v Benetke, veseli šinejo popotniki v mesto. Tudi naši ljudjé se poslové drug od družega in se ločijo brez zamere. Ves vesel pelje gospod Kortonico na svoj dom.

XVIII.

S p o z n a n j e.

Ko pride gospod s Kortonico domov, razkaže ji svojo krasno hišo, pokliče kuharico in ji pravi: „Ker si se vedno pritoževala, da preveč trpiš, da ne moreš vsega sama opraviti, pripeljal sem ti pomočnico, ki ti bo pomagala v kuhinji, zakaj ona zna dobro kuhati.“ Kuharica pravi: „O žlahtni gospod! prav lepo se vam zahvaljujem, ker ste mi pripeljali pomočnico. Da bi le to zalo dekle dolgo ostalo pri nas!“

Že je bila Kortonica tri dni v svoji novi službi. Pomagala je kuharici v kuhinji in na trgu pri skupovanju živeža, tudi je nosila jedi na mizo in pri jedi je stregla gospódi. Tretji dan ji reče gospod, ravno ko je po kosilu z mize pospravljala, to-le: „Kortonica! pojdi zdaj z menoj v moje stanišče in počakaj me tam, nekaj se imava zgovoriti.“ Kortonica stori po povelju. Kmalu pride gospod za njo in

ji reče vستي se za mizo. Gospod se ji vsede nasproti in reče: „Povej mi, Kortonica, zdaj vse natanko, kar te bom vprašal. Najprvo te vprašam, kje si prav za prav domá?“ — „„Iz Koroškega sem, ne daleč od Celovca, iz Borovelj.““ — „„Imaš še očeta in mater?““ — „„Ne zamerite mi, gospod! očeta nisem nikdar poznala, mati so me pa, ko sem bila šest let stara, pustili pri premožnih ljudéh, reklo se jim je pri Primoževih. Ti ljudje so me vzeli za svojo, lepo so ravnali z menoj, dali so me učiti vseh potrebnih rečij; pa hudobni nevoščljivi ljudje so me sovražili in niso odjenjali pred, da so me spravili od hiše. Kar so me mati pustili pri Primoževih, nisem jih več videla, ne vem tedaj, ali so še živi ali, ne.““ — „„Kako pa je bilo tvoji materi imé?““ — „„Kortona.““ — „„Ali pa veš morda tudi, kako je bilo starišem tvoje matere imé?““ — „„O vem se še spomniti: očetu je bilo imé Andrej, materi pa Hema.““ — „„Ali si kdaj slišala imé svojega pravega očeta?““ — „„Mati so mi včasi pripovedovali, da so sosedje rekli mojemu očetu Lah, ker je bil iz Laškega; pisal pa se je, meni se prav zdi, Janez Garispoli. Eh! čakajte gospod, precej bom zvedela pravo ime. Na tej-le svetinjici je vrezano ime mojega očeta, le pogledajte.““ Pri teh besedah sname Kortonica srebrno svetinjico z vrata in jo dá gospodu. — „„Kdo ti je pa dal to svetinjico?““ — „„Dali so mi jo mati, navezali so mi jo na vrat, ko sem bila še prav majhna, in rekli mi, da jo moram vsak dan poljubiti, ker je na nji podoba Matere Božje, tudi so mi večkrat dejali, da v svetinjici vrezano imé mi more še kedaj kaj pomagati.““

Gospod je že od daleč poznal svetinjico, da je ravno tista, katero je dal Kortoničini materi pred svojim odhodom iz Koroškega. Ko je vzel svetinjico v roke, milo sè je zajokal na glas; srčno je objel Kortonico, poljubil jo na čelo in ji rekel: „Ljuba moja Kortonica! moja prava hčerka si ti in jaz sem tvoj pravi oče. Nič ne potrebujem več daljnega spričevanja, razodela mi je vse svetinjica. Glej, kako sva srečna, da se najdeva in spoznava po tolikih letih. Srčno sem želel po tej srečni uri, trdno sem pa vedno upal od Boga, da mi jo bo dal doživeti. Res je tedaj, da Bog nikogar ne zapusti, ki na njega stavi svoje zaupanje. Čast in hvala njemu na višavah!“ Pri teh besedah je tudi Kortonica jokala na glas; zdaj je še le razumela svoje občutke, ki jih je imela, ko je roko poljubovala Garispoliju. — „„Glej, Kortonica! ti zdaj ne boš več dekla, vedno boš na

moji strani, saj si moja hči, z vsem potrebnim te bom preskrbel. Dokler boš živa, ne boš poznala več revščine. Sama ti mi boš stregla v moji zadnji bolezni in kedar umrjem, le ti mi boš oči zatisnila. Toliko ti pa povem, Kortonica: Bog varuj, da bi ti komu povedala, da si moja hčerka. Kedar te bo kdo vprašal, zakaj te imam tako v časti, reci, da sva si nekaj v rodu. Drugače me ne smeš imenovati kot stric, jaz ti bom pa rekal strina. Ko bi ti povedala, da sem jaz tvoj oče, škodovalo bi meni in tebi na dobrem imenu. Kortonica obeča z veseljem, da se bo ravnala po očetovih besedah.

Drugi dan po jedi pokliče Garispoli kuharico k sebi in ji pravi: „Od zdaj zanaprej ne bo Kortonica več tvoja pomočnica v kuhinji, drugo bom dobil namesto nje. Kortonica tudi ne bo več stregla pri meni, ampak ona bo sedela zraven mene pri jedi in streči ji bodo morali vsi, kolikor jih je pri hiši; zakaj do dobrega in za gotovo sem zvedel, da sva si prav blizu v rodu.“

Odslej je imela Kortonica svojo lastno lepo sobo; pri mizi je sedela poleg gospodarja Garispolija, ki ji je napravil posebno draga gosposka oblačila. Dobra hrana, počitek, lepo oblačilo je storilo, da je bila Kortonica jedna najlepših deklet v Benetkah. Obnašati se je pa znala, kakor bi bila že od mladih nog živela med gospôdo; vse jo je gledalo, zlasti pa so jo zalezovali benečanski mladeniči, vendar se pa Kortonica ni nič zmenila za vse te reči. Nikoli ni šla v kako ptujo hišo, še v cerkev ni hodila sama; spremil jo je ali oče, ali pa kuharica. Tudi doma je ni smel nihče obiskovati ali pa ž njo se razgovarjati; nikakor ni tega trpela.

Živela je tako Kortonica leto in dan v sreči in v veselju pri svojem pravem očetu; vsega je imela dosti, česar ji je pozelelo srce; pri tem pa ni pozabila Boga in svojega prejšnjega stanú; srčno je hvalila nebeškega Očeta, ki se je je tako bogato usmilil.

Ob neki priložnosti vpraša Garispoli Kortonico: „Povej mi povej, draga moja, ali bi se ti hotela možiti?“ — „O zakaj ne, če bi vam to bilo po volji, samo ne vem, kako bo kaj, ker ne poznam nobenega ženina,“ odgovori mu Kortonica. — „Je že to dosti, da vem zdaj tvoje misli, ko pride čas, bomo se pa še zmenili.“ — Imel je pa Garispoli poleg drugih svojih služabnikov oskrbnika, pametnega, zvestega mladeniča, katerega je imel gospod rajši nego vse druge svoje podložnike; ime mu je bilo Ludovik Fabiani. Tega je na-

menil Kortonici za ženina; kajti zapazil je, da se rada vidita, akoravno se snideta le pri mizi, Garispoli pa je pri jedi njima iz očíj bral njune misli.

Bilo je neko nedeljo, ko reče Garispoli oskrbniku pri jedi, da naj potlej pri mizi ostane, ker se imata nekaj posebno važnega pogovoriti. Ko so odšli drugi in sta še sama sedela pri mizi, reče mu Garispoli: „Ludovik! dobro te poznam, da si najpridnejši mojih služabnikov in zvest oskrbnik mojega premoženja; zato sem ti zaupal vse in prav sem to storil, mnogo si mi ti koristil, treba je torej zdaj, da se ti hvaležnega skazem. Veš, da imam tri hiše s štacunami, vse polne lepega dragega blaga. Eno teh hiš hočem tebi v last dati brez vsega plačila, če le dve reči spolniš, kateri si bom izgovoril. Prva je, da našo Kortonico vzameš za svojo ženo, druga reč pa je, da, če se vzameta, v moji hiši ostaneta do moje smrti; s podeljeno hišo pa stori, kar se ti zdi. Po moji smrti pa, če bosta lepo z menoj ravnala, dobita še kaj. Si li zadovoljen s to pogodbo, Ludovik?“

Ludovik samega veselja ne vé kaj odgovoriti; on ne vé, ali je resnica, ali ga gospod le skuša, da bi zvedel njegove misli; zato reče ves ponižen: „Dobri moj gospod, moj dobrotnik! ne zamerite mi, ker se predrznem vas vprašati, ali je resnica, kar mi pravite, ali me le skušate?“ Gospod pravi: „Popolnoma so resnične moje besede, v resnici ti želim pomagati v boljši stan, ker si bil vedno zvest služabnik, le povej, ali si zadovoljen s ponudbo.“ Ludovik poklekne pred gospoda, prime ga za roko in jo poljubi. S solzami v očéh hoče nekaj govoriti, pa zavrne ga gospod z resno besedo rekoč: „Hitro vstani, le pred Bogom se kleči, ne pred človekom.“ Ludovik naglo uboga ter vstane, gospod pa mu reče, da naj urno pové svoje misli. Ludovik pravi: „Zlahtni gospod in dobrotnik! nikdar mi ne bo mogoče, da bi se vam zadosti hvaležnega skazal za tako dobroto; družega nič obljubiti ne morem, vedno bom molil za vas, dokler bom živ. Da sem vam bil zvest in ves udan, to je bila moja sveta dolžnost, to zapoveduje Bog vsakemu služabniku, saj sem imel zato vedno dobro plačilo. Da mi pa Kortonico daste v zakon, tega bi si jaz ne bil domišljjal nikdar; mislil sem, da ji boste iskali bogatega ženina. Ponujate mi jo zdaj pa še sami; to je za me prevelika sreča. Tirjajte od mene, kar le hočete, v vsem sem vam na službo pripravljen.“

O ponudbi, katero je zdaj naredil Garispoli svojemu zvestemu oskrbniku, ni nič vedela Kortonica. Zato si je gospod mislil sam pri sebi: prezgodaj obetam, kajti kdo vé, ali bo Kortonica tudi zadovoljna z mojim sklepom ali ne. Da bi zvedel, ali se bodo te reči dale poravnati po njegovih željah, pokliče nekega dne Ludovika in Kortonico k sebi ter pravi: „Ljuba moja strina Kortonica! Glej, obečal sem te v zakon svojemu zvestemu oskrbniku Ludoviku, ker ga poznam, da je pameten, pošten mladenič in tebe najbolj vreden. Obečal sem mu eno svojih hiš, če se s teboj zaroči. Ker pa tega dozdam nisem tebi nič razodel, iz vsega tega pa nič biti ne more brez tvojega dovoljenja, vprašam te torej zdaj, ljuba moja Kortonica, boš li hotela se z Ludovikom zaročiti? Vedeti pa moraš tudi, da siliti te v zakon nihče ne more, tudi jaz te nikoli silil ne bom.“

Kortonica stopi zdaj h gospodu, prime ga za roko in jo srčno poljubi rekoč: „Predobri moj striček! prav lepo se vam zahvaljujem za toliko skrb, ki jo imate za mé. Vedno sem ravnala po vaši volji; tako se vam udajem tudi zdaj. Storite z menoj, kar hočete, z vsem bom zadovoljna; v tej stvari so pa še celó vaše želje tudi moje, zakaj prosila bi bila že tudi sama, da bi mi privolili Ludovika vzeti, ali bala sem se vam zameriti, ker reči bi znali: Glejte jo, komaj je prišla k hiši, in že se meni o možnostvi. Iz srca ste mi tedaj govorili, lepa hvala vam zato in Bog vam povrni.“

Bil je Garispoli s temi besedami prav zadovoljen; veselje se mu je znalo na obrazu. Tudi Ludovika je še enkrat povprašal zaradi ženitve ter mu rekel, da naj razodene razločno svoje prave misli. Ko je tudi Ludovik pokazal, da je s tem zadovoljen, pošlje Garispoli po beležnika, da je naredil izročilno in ženitovanjsko pismo, zraven pa še druga potrebna pisanja. Vsi trije je podpišejo z lastno roko in v kraju je bila zaroka, treba ji je bilo le še potrditve svete cerkve. Zató sta šla precej drugi dan ženin in nevesta k svojemu gospodu župniku, pokažeta pisma in prosita, da bi zapisali oklice. Župnik pravijo: „Vse je prav, takoj bomo zapisali oklice; toda predno vaju okličem, morata opraviti izpraševanje, da pokažeta, ali sta zadosti poučena v krščanskih resnicah.“ — „Kdaj pa ukažete, da prideva?“ — „„Ker ravno utegnem, pa se bomo kar zdaj zmenili, če je vama všeč.““ — Zdaj pové Ludovik vse potrebne reči, na vsako vprašanje je dal dober odgovor, pokazal je tem, da je bil dobro poučen v krščanskem nauku. — Zdaj reče nevesta

župniku: „Gospod, jaz znam tudi vse molitve, toda ne po italijansko, znam jih le po slovensko in po nemško.“ Gospod pa ni razumel slovenskega jezika, še menj pa nemškega, zato ni vedel nekaj časa, kaj bi storil. Kar malo pomisli in pravi: „Eh! počakajta, imam duhovnega pomočnika, ki zná dobro slovenski, je namreč rojen beneški Slovenec, blizu Vidma domá, tega bom poklical.“ Zdaj stopi urno po njega in kmalu ga pripelje s seboj. Zdaj je pokazala tudi Kortonica, da je prav dobro poučena v sveti veri.

Brez zamude so zdaj gospod župnik zapisali oklice ter obečali, da se bode jelo oklicevati precej s prihodnjo nedeljo.

Mnogo rok je imelo odslej v Garispolijevi hiši dela, silne priprave so se delale za svatbo. Sklenil je Garispoli poročni dan svoje hčere z velikim veseljem obhajati; rekel je napraviti veliko pojedino ter je na njo povabil mnogo znancev in prijateljev od daleč in blizu. Bila je poroka odločena, da bo v nedeljo zadnjega oklica precej po veliki maši.

XIX.

Srečna svatba.

Primerilo se je, da je ravno tisto nedeljo, ko je Kortonica bila zadnjikrat oklicana, poslal veliki trgovec Galvagni svojega kupčijskega učenca tirjat nekega dolžnika blizu cerkve Sv. Jurija. Galvagni pravi fantiču: „Nesi to pismo dolžniku, kakor ga kaže napis. Povej mu, če hoče denarje dati, da naj jih kar tebi dá, zaupam ti jih, da mi jih boš gotovo prinesel; če ti jih pa ne bo hotel izročiti, pazi dobro, kaj ti poreče, da mi potem poveš.“ Fant opravi vse zvesto, kakor mu je bilo naročeno. Dolžnik mu reče: „Le pojdi domov in povej svojemu gospodarju, da bom v kratkem že sam prinesel denarje.“ — Fant gre mimo cerkve sv. Jurija, kar zazvoni k maši, bila je ravno deseta ura; misli si: „Glej, nedelja je danes, pri maši nisem še bil, kako lepo priložnost imam zdaj-le.“ Rekši to stopi v cerkev in je z vso pobožnostjo pri sv. maši. Po sv. maši so bili oklici, fant pazi dobro, posluša zvesto, ker bil je zeló radoveden. Med drugimi sta bila oklicana tudi Ludovik Fabiani in Kortona J., doma iz Koroškega, zdaj že čez leto v Benetkah.

Dobro si je fant vse to zapomnil. Komaj pride domov, že pripoveduje, kakšne oklice je slišal in reče vratarici Kortoni: „Danes so oklicevali neko nevesto, ki je tudi Kortona, kakor ste vi, pa je tudi domá iz Koroškega; gotovo ste ji kaj v rodu?“

Da-si je bila Kortonica že čez leto v Benetkah, vendar mati še ni vedela za njo; zato se ji je kaj čudno zdelo to, kar ji je pravil fantič, mislila pa si je, morda je sreča prinesla ravno mojo hčerico v Benetke. Naglo je šla prosit svojega gospoda Galvagnija, da bi ji dovolil po kosilu iti k župniku farne cerkve sv. Jurija. Tudi je prosila za svojega moža in za kupčijskega učenca, da bi ju pustil ž njo. Povedala mu je vse o oklicih, kakor ji je bil pripovedoval fant, ter je rekla, da ima upanje kaj zvedeti o svoji hčerki. Gospod Galvagni privoli rekoč: „Le pojte vsi trije in srečno pozvedite, povem vam pa, da drevi ob devetih morate biti vsi domá.“

Zdaj se napravijo vsi trije v najlepša oblačila in gredó ven. Dolgo dolgo morajo hoditi, predno pridejo do cerkve sv. Jurija. Fant pravi: „Tukaj je tista cerkev, kjer sem slišal oklice; kje je pa župnikovo stanovanje, tega ne vem.“ Kortona vpraša nekega človeka, ki je stal blizu cerkve: „Prijatelj! povejte mi povejte, kje pa stanujejo gospod župnik.“ Mož reče prijazno: „Le z menoj pojte, pokazal vam bom. — Glejte, v tej-le hiši so!“ Kortona gre sama v hišo, Antonu in fantiču pa reče čakati pred hišo.

Kortona sreča župnika ravno na stopnicah; vprašajo jo gospod, kaj bi rada. Kortona pravi: „Ne zamerite, gospod oče, da vas motim, ker ste se ravno napravili z doma.“ — „O nič hudega, le z menoj pojte, pomenila se bova hitro. — No, kaj bi pa rada?“ — „Slišala sem, da ste danes imeli oklic neke neveste tujke, z imenom Kortona? Ali bi mi ne hoteli povedati, odkod je prav za prav nevesta doma, ker vem, da je morala imeti krstni list?“ Župnik pravi: „Vse vam bom povedal.“ Vzamejo oklicne bukve in beró tako-le: „Ženin Ludovik Fabiani iz Benetek vzame Kortono J., rojeno v Borovljah na Koroškem.“ — Zdaj vpraša Kortona, kdaj bo poroka teh dveh zaročencev. „Je že bila po veliki maši ob enajstih,“ odgovoré župnik. — „Kje pa je tista hiša, kjer sta ženin in nevesta?“ — „Ako bi rada videli ženina in nevesto, le pojte z menoj, ravno sem namenjen tja, ker sem povabljen tudi jaz; prijatelja sva si s starim Garispolijem.“

Zeló je bila vesela Kortona tega povabila. Vsi trije gredó z gospodom župnikom. Ko pridejo blizu hiše, kjer so imeli svatbo, že zaslišijo krasno petje veselíc in lepo godbo. Vsi so bili židane volje, to je bilo čuti že od daleč. Kortona reče gospodu župniku: „Gospod oče! lepo vas prosim, pojte vi sami gor in recite nevesti, da v veži čakata dva tujca, ki jo lepo prosita, da bi dol prišla, prav rada bi ž njo govorila nekaj besedic.“ — „Zakaj ne, to opravim prav lahko.“ Rekši gre prav urno gor in pové, kakor mu je bilo naročeno.

Nevesta Kortonica se nagne k ženinu in mu reče tiho: „Ljubi moj Ludovik! smem li iti dol pogledat tujcev in se pogovorit ž njimi; radovedna sem, kaj mi bosta povedala.“ Ludovik pravi: „Le pojdi, le pojdi, pa čakaj, — tudi jaz grem s teboj, tudi jaz bi rad vedel, kdo in kaj sta.“

Ko nevesta pride v vežo, kjer sta stala Kortona in njen mož Anton, in jo mati ugleda, precej jo spozna, akoravno je veliko let ni videla. Nagovori jo v maternem jeziku: „Povej mi, Kortonica, ali me še kaj poznaš ali nič?“ — Kortonica bi ne bila spoznala svoje matere, katera se je bila močno postarala in zeló premenila, kar ni videla svoje hčere; ali materin glas vedno sladko doni v ušesu otroka, tako da se more še čez veliko let spomniti klicanja svojih starišev.

Kortonica z velikim veseljem objame svojo mater, ne dá se odtrgati od nje in jo vpraša z milim glasom: „Ljuba moja mati! kako ste zvedeli za-me, da ste me našli?“ Kortona pravi: „Naredila je vse to previdnost nebeškega Očeta, ki v resnici nikoli ne zapusti svojih otrok.“

Ženin Ludovik stoji, gleda in se čudi; ne vé, kaj to pomeni, ker ni razumel nobene slovenske besede. Nevesta mu razloži vse in mu pové, da je to Kortona, njena mati, to pa Anton, materin mož in njen oče.

Naglo gre nato Ludovik v dvorano, kjer so bili svatje zbrani in se gostili, ter ukaže godcem v vežo.

Z lepo godbo so spremili Kortono in Antona k svatom. Tu so posadili mater zraven neveste, Ludovik, ženin, pa je oznanil vsem pričujočim, da je nevestina mati. Antona so posadili poleg Garispolija, ki je bil že na Koroškem dobro znan ž njim. Kortona, ki je sedela Garispoliju nasproti, vpraša ga, ko je prišla k besedi: „No Garispoli, ali me še kaj poznaš?“ — „Dobro te poznam, akoravno si se zelo

postarala in premenila.“ — „Pa veš, da sem jaz ravno tista Kortona?“ — „Mislim da.“ — Zdaj mu Kortona pokaže srebrno svetinjico, katero je dal Garispoli v Celovcu narediti za-njo, eno pa za Kortonico. Že od daleč je spoznal svetinjico, ter se prepričal, da je res mati nevestina pričujoča. Zdaj reče Garispoli: „Kortona! ne menimo se zdaj o tem, drugikrat se bomo kaj več pogovorili.“

Ne konca ne kraja ni bilo zdaj pogovorov. Pri-povedoval je drug drugemu, kako se jim je vse med tem časom godilo, kar so se zadnjič videli. Milo je bilo slišati mnogo žalostnih in veselih rečij.

Vsi so dobre volje bili,
Dobro sladko vince pili,
Hvalo vsi Bogu dajali,
Da prijazno se spoznali.
Prijatelji hoč'jo ostati,
Večkrat tud' se obiskati.

Paulin

Paulin

K a z a l o .

	Stran
I. Izprijeni otrok	3
II. Hudobna hči	5
III. Občutljiva kazen	7
IV. Napačno prijateljstvo	10
V. Možitev	13
VI. Med cigani	15
VII. Na božji poti	20
VIII. Bolnik	24
IX. Na Sveti gori	28
X. Sreča pri nesreči	29
XI. Kortonica pri Primoževih	33
XII. Pridna učenka	35
XIII. Na Primoževem domu	38
XIV. Huda ura	39
XV. Ločitev	42
XVI. V službi	46
XVII. Vožnja po morju	51
XVIII. Spoznanje	55
XIX. Srečna svatba	60

1868

1868

1868